

eul_wid: okg-bs

Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεύς · Plutarch of Chaeronea

On Common Notions to the Stoics

Περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν πρὸς τοὺς Στωικούς

Period: Ῥωμαϊκή Roman

Dialect: Ἀττικίζουσα Atticizing

Domain: Φιλοσοφία Philosophy

Format: Πεζός Prose

Affiliation: Platonist

τ 1 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΩΙΚΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΣ.

1058 E Σοὶ μὲν εἰκός, ὦ Διαδούμενε, μὴ πάνυ μέλιν, εἴ τιτι δοκεῖτε παρὰ τὰς κοινὰς φιλοσοφεῖν ἐννοίας, ὁμολογοῦντί γε καὶ τῶν αἰσθήσεων περιφρονεῖν, ἀφ' ὧν σχεδὸν αἱ πλεῖσται γεγόνασιν ἐννοιαί, τήν [γε] περὶ τὰ φαινόμενα πίστιν ἔδραν ἔχουσαι καὶ ἀσφάλειαν· ἐμὲ δὲ πολλῆς, ὥς γ' ἐμαυτῷ φαίνομαι, καὶ ἀτόπου μεστὸν ἦκοντα ταραχῆς εἴτε τισὶ λόγοις εἴτ' ἐπωδαῖς εἴτ' ἄλλον ἐπίστασαι τρόπον παρηγορίας οὐκ ἂν φθάνοις ἱατρεύων· οὕτω σοι διασέσεισμαι καὶ γέγονα μετέωρος ὑπὸ Στωικῶν ἀνδρῶν τὰ μὲν ἄλλα βελτίστων καὶ νῆ Δία συνήθων καὶ φίλων, πικρῶς δ' ἄγαν ἐγκειμένων τῇ Ἀκαδημείᾳ καὶ ἀπεχθῶς. ^[5]

1059 A οἷ γε πρὸς μικρὰ καὶ μετ' αἰδοῦς τὰ παρ' ἐμοῦ λεχθέντα σεμνῶς, οὐ γὰρ ψεύσομαι, καὶ πράως ἡντίασαν, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μετ' ὀργῆς σοφιστὰς καὶ λυμεῶνας τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ δογμάτων ὁδῷ βαδίζόντων ἀνατροπέας καὶ πολλὰ τούτων ἀτοπώτερα λέγοντες καὶ νομίζοντες τέλος ἐπὶ τὰς ἐννοίας ἐρρύησαν, ὥς δὴ τινα σύγχυσιν καὶ ἀναδασμὸν αὐταῖς ἐπάγοντας τοὺς ἐκ τῆς Ἀκαδημείας. ^[10]

1059 B εἰτά τις εἶπεν αὐτῶν ὥς οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλ' ἐκ προνοίας θεῶν νομίζει μετ' Ἀρκεσίλαον καὶ πρὸ Καρνεάδου γεγονέναι Χρύσιππον, ὧν ὁ μὲν ὑπῆρξε τῆς εἰς τὴν συνήθειαν ὕβρεως καὶ παρανομίας ὁ δ' ἦνθησε μάλιστα τῶν Ἀκαδημαϊκῶν. Χρύσιππος γοῦν ἐν μέσῳ γενόμενος ταῖς πρὸς Ἀρκεσίλαον ἀντιγραφαῖς καὶ τὴν Καρνεάδου δεινότητα ἐνέφραξε, πολλὰ μὲν τῇ αἰσθήσει καταλιπὼν ὥσπερ εἰς πολιορκίαν βοηθήματα, τὸν δὲ περὶ τὰς προλήψεις καὶ τὰς ἐννοίας τάραχον ἀφελὼν παντάπασι [καὶ] διαθρῶσας ἐκάστην καὶ θέμενος εἰς τὸ οἰκεῖον· ὥστε καὶ τοὺς αὐθις ἐκκρούειν τὰ πράγματα καὶ παραβιάζεσθαι βουλομένους μηδὲν περαίνειν ἀλλ' ἐλέγχεσθαι κακουργοῦντας καὶ σοφιζομένους. ^[5]

1059 C ὑπὸ τοιούτων ἐγὼ λόγων διακεκαυμένος ἔωθεν σβεστηρίων δέομαι, καθάπερ τινὰ φλεγμονὴν ἀφαιρούντων τὴν ἀπορίαν τῆς ψυχῆς. ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΟΣ. Ὅμοια πολλοῖς ἴσως πέπονθας. εἰ δ' οἱ ποιηταὶ σε πείθουσι, λέγοντες ὥς ἐκ θεῶν προνοίας ἀνατροπὴν ἔσχεν ἡ παλαιὰ Σίπυλος τὸν Τάνταλον κολαζόντων, πείθου τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐταίροις, ὅτι καὶ Χρύσιππον οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλ' ἐκ προνοίας ἡ φύσις ἤνεγκεν, ἄνω τὰ κάτω καὶ τοῦμπαλιν ἀνατρέψαι δεομένη τὸν βίον· ὥς οὐ γέγονε πρὸς τοῦτο τῶν ὄντων οὐδεὶς εὐφρέστερος, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Κάτων ἔλεγε περὶ Καίσαρος <πλήν> ἐκείνου μηδένα νήφοντα μηδὲ φρονοῦντ' ἐπὶ συγχύσει τῆς πολιτείας τοῖς

δημοσίοις προσελθεῖν πράγμασιν, οὕτως ἐμοὶ δοκεῖ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας καὶ δεινότητος οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀνατρέπειν καὶ καταβάλλειν τὴν συνήθειαν, ὥς ἐνιαχοῦ καὶ αὐτοὶ μαρτυροῦσιν οἱ τὸν ἄνδρα σεμνύνοντες, ὅταν αὐτῷ περὶ τοῦ ψευδομένου μάχωνται. ^[10]

1059 D τὸ γάρ, ὦ ἄριστε, συμπεπλεγμένον τι δι' ἀντικειμένων μὴ φάναι ψεῦδος εὐπόρως εἶναι, λόγους δὲ πάλιν αὖ φάναι τινὰς ἀληθῆ τὰ λήμματα καὶ τὰς ἀγωγὰς ὑγιεῖς ἔχοντας εἶτα καὶ τὰ ἀντικείμενα τῶν συμπερασμάτων ἔχειν ἀληθῆ, ποῖαν ἔννοιαν ἀποδείξεως ἢ τίνα πίστεως οὐκ ἀνατρέπει πρόληψιν; τὸν μὲν γε πολὺποδὰ φασὶ τὰς πλεκτάνας αὐτοῦ περιβιβρώσκειν ὥρᾳ χειμῶνος, ἡ δὲ Χρυσίππου διαλεκτικὴ τὰ κυριώτατα μέρη καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἀναιρουσα καὶ περικόπτουσα τίνα τῶν ἄλλων ἐννοιῶν ἀπολέλοιπεν ἀνύποπτον; οὐ γὰρ οἷόν τε δήπου [καὶ] τὰ ἐποικοδομούμενα [μὴ] βέβαια κεῖσθαι καὶ πάγια, τῶν πρώτων μὴ μενόντων ἀπορίας δὲ καὶ ταραχὰς ἐχόντων τηλικαύτας. ^[10]

1059 F ἀλλ' ὥσπερ οἱ πηλὸν ἢ κονιορτὸν ἐπὶ τοῦ σώματος ἔχοντες τὸν ἀπτόμενον αὐτῶν καὶ προσαναχρωννύμενον οὐ κινεῖν ἀλλὰ προσβάλλειν τὸ τραχὺν δοκοῦσιν, οὕτως ἐκεῖνοι τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς αἰτιῶνται καὶ νομίζουσι τὰς αἰτίας παρέχειν ὣν ἀναπεπλησμένους ἀποδεικνύουσιν αὐτούς· ἐπεὶ τὰς γε κοινὰς ἐννοίας τίνες μᾶλλον διαστρέφουσιν; εἰ δὲ βούλει, τὸ κατηγορεῖν ἐκείνων ἀφέντες, ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦσιν ἡμῖν ἀπολογησώμεθα. ^[5]

1060 A ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἐγὼ μοι δοκῶ τήμερον, ὦ Διαδούμενε, ποικίλος τις ἄνθρωπος γεγονέναι καὶ παντοδαπὸς ἄρτι μὲν γὰρ ἀπολογία δέόμενος προσήειν ταπεινὸς καὶ τεθορυβημένος, νῦν δὲ μεταβάλλομαι πρὸς τὴν κατηγορίαν καὶ βούλομαι ἀπολαῦσαι τῆς ἀμύνης ἐλεγχόμενους εἰς ταῦτόν τοὺς ἄνδρας ἐπιδὼν, τὸ παρὰ τὰς ἐννοίας καὶ τὰς προλήψεις τὰς κοινὰς φιλοσοφεῖν, ἀφ' ὧν μάλιστα τὴν αἴρεσιν ὥσπερ ἐπιβαθρῶν ἀνα <βαίνειν> δοκοῦσι καὶ μόνην ὁμολογεῖν τῇ φύσει λέγουσιν. ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἄρ' οὖν ἐπὶ τὰ κοινὰ πρῶτα καὶ περιβόητα βαδιστέον, ἃ δὴ παράδοξα καὶ αὐτοὶ μετ' εὐκολίας δεχόμενοι τὴν ἀτοπίαν ἐπονομάζουσι, τοὺς μόνους βασιλεῖς καὶ μόνους πλουσίους καὶ καλοὺς αὐτῶν καὶ πολίτας καὶ δικαστὰς μόνους; ἢ ταυτὶ μὲν εἰς τὴν τῶν ἐώλων καὶ ψυχρῶν ἀγορὰν βούλει παρῶμεν, ἐν δὲ τοῖς ὡς ἐνὶ μάλιστα πραγματικοῖς καὶ μετὰ σπουδῆς λεγομένοις ποιησώμεθα τοῦ λόγου τὸν ἐξετασμόν; ΕΤΑΙΡΟΣ. ^[5]

1060 B Ἐμοὶ γοῦν ἥδιον οὕτως τῶν γὰρ πρὸς ἐκεῖνα γενομένων ἐλέγχων τίς οὐκ ἤδη διάπλεώς ἐστιν; ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἦδη τοίνυν αὐτὸ τοῦτο σκόπει πρῶτον εἰ κατὰ τὰς κοινὰς ἐστιν ἐννοίας, ὁμολογεῖν τῇ φύσει τοὺς τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορα νομίζοντας, καὶ μὴθ' ὑγίειαν μὴτ' εὐεξίαν μῆτε κάλλος μὴτ' ἰσχὺν ἡγουμένους αἰρετὰ μὴδ' ὠφέλιμα μὴδὲ λυσιτελῆ μὴδὲ συμπληρωτικὰ τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος μῆτε τάναντία φευκτὰ καὶ βλαβερά, πηρώσεις ἀλγηδόνας αἵσχη νόσους ὧν αὐτοὶ λέγουσι πρὸς ἃ μὲν ἀλλοτριοῦν πρὸς ἃ δ' οἰκιοῦν ἡμᾶς τὴν φύσιν, εὖ μάλα καὶ τούτου παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ὄντος, οἰκιοῦν πρὸς τὰ μὴ συμφέροντα μὴδ' ἀγαθὰ τὴν φύσιν καὶ ἀλλοτριοῦν πρὸς τὰ μὴ κακὰ μὴδὲ βλάπτοντα, καὶ ὃ μείζον ἐστιν, οἰκιοῦν ἐπὶ τοσοῦτο καὶ ἀλλοτριοῦν, ὥστε τῶν μὲν μὴ τυγχάνοντας τοῖς δὲ περιπίπτοντας εὐλόγως ἐξάγειν τοῦ ζῆν ἑαυτοὺς καὶ τὸν βίον ἀπολέγεσθαι. ^[10]

1060 D Νομίζω δ' ἐγὼ κάκεῖνο παρὰ τὴν ἔννοιαν λέγεσθαι, τὸ τὴν μὲν φύσιν αὐτὴν ἀδιάφορον εἶναι τὸ δὲ τῇ φύσει ὁμολογεῖν ἀγαθὸν μέγιστον. οὐδὲ γὰρ τὸ νόμῳ κατακολουθεῖν οὐδὲ τὸ λόγῳ πείθεσθαι σπουδαῖον <καὶ ἀστεῖον>, εἰ μὴ σπουδαῖος εἴη καὶ ἀστεῖος ὁ νόμος καὶ ὁ λόγος. καὶ τοῦτο μὲν ἔλαττον· εἰ δέ, ὡς Χρυσίππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραφεν, ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν βιοῦν μόνον ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως, 'τῶν ἄλλων' φησὶν 'οὐδὲν ὄντων πρὸς ἡμᾶς οὐδ' εἰς τοῦτο συνεργούντων', οὐ μόνον οὐκ ἐστὶν ἀδιάφορος ἡ φύσις, ἀλλ' ἀνόητος καὶ ἀπόπληκτος, οἰκιοῦς' ἡμᾶς πρὸς τὰ μὴδὲν πρὸς ἡμᾶς ἀνόητοι δὲ καὶ ἡμεῖς εὐδαιμονίαν ἡγούμενοι τὸ τῇ φύσει ὁμολογεῖν ἀγούσῃ πρὸς τὰ μὴδὲν συνεργούντα πρὸς εὐδαιμονίαν. ^[10]

- 1060 E καίτοι τί μᾶλλον ἐστὶ κατὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ἢ καθάπερ τὰ αἰρετὰ πρὸς τὸ ὠφελίμως, οὕτω τὰ κατὰ φύσιν πρὸς τὸ ζῆν κατὰ φύσιν; οἱ δ' οὐχ οὕτως λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν τέλος εἶναι τιθέμενοι τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορ' εἶναι νομίζουσιν. Οὐχ ἦττον δὲ τούτου παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ἐστὶ τὸ ἔννουν καὶ φρόνιμον ἄνδρα πρὸς τὰ ἴσα τῶν ἀγαθῶν μὴ ἐπίσης ἔχειν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν μηδενὶ λόγῳ τίθεσθαι τῶν δ' ἔνεκα πᾶν ὅτιοῦν ἂν ὑπομεῖναι καὶ παθεῖν, μηδὲν ἀλλήλων μικρότητι καὶ μεγέθει διαφερόντων· ταῦτ' οὖν λέγουσιν αὐτοὶ [του] τῷ *** τὸ σωφρόνως δυσθανατῶσαν ἀποτρίψασθαι πρεσβῦτιν· ὁμοίως γὰρ ἀμφοτέρω κατωρθοῦσιν. ^[5]
- 1060 F ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα μὲν ὡς λαμπρὰ καὶ μεγάλα κἂν ἀποθάνοιεν, ἐπὶ τούτοις δὲ σεμνύνειν ἑαυτὸν αἰσχύνῃ καὶ γέλῳ.
- 1061 A λέγει δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς συγγράμματι καὶ τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν ψυχρὸν εἶναι καὶ ἄτοπον καὶ ἀλλότριον τὰ τοιαῦτα τῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐπαινεῖν, ὅτι δῆγμα μυίας ἀνδρείως ὑπέμεινε καὶ δυσθανατώσης γραδὸς ἀπέσχετο σωφρόνως. ἄρ' οὖν παρὰ τὴν κοινὴν φιλοσοφοῦσιν ἔννοιαν, ἃς αἰσχύνονται πράξεις ἐπαινεῖν, μηδὲν τούτων κάλλιον ὁμολογοῦντες; ποῦ γὰρ αἰρετὸν ἢ πῶς ἀποδεκτόν, ὃ μὴτ' ἐπαινεῖν μῆτε θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπαινοῦντας ἢ θαυμάζοντας ἀτόπους καὶ ψυχροὺς νομίζουσιν; Ἔτι δὲ μᾶλλον, οἶμαι, φανεῖται σοι παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν, εἰ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ὁ φρόνιμος μὴτ' ἀπόντων μὴτ' εἰ πάρεστιν αὐτῷ φροντίζοι, ἀλλ' οἷός ἐστιν ἐν τοῖς ἀδιαφόροις καὶ τῇ περὶ ταῦτα πραγματεία καὶ οἰκονομία, τοιοῦτος ἂν κἂν τούτοις εἴη. ^[5]
- 1061 B πάντες γὰρ δῆπουθεν 'εὐρυεδοῦς ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονόσ' (Simon. fr. 4, 16), οὗ μὲν καὶ παρόντος ὄνησίς ἐστι καὶ μὴ παρόντος ὥσπερ ἔνδεια καὶ ὄρεξις, αἰρετὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον νοοῦμεν, ἐφ' ᾧ δ' οὐδὲν ἂν τις πραγματεύσαιο μὴ παιδιᾶς ἔνεκεν μηδὲ ῥαστώνης, τοῦτ' ἀδιάφορον. ἄλλω γὰρ οὐδενὶ τοῦ φιλοπόνου τὸν κενόσπουδον ἀφορίζομεν ἐν τοῖς ἔργοις <ἴσον> ὄντα πολλάκις ἢ τῷ τὸν μὲν εἰς ἀνωφελῆ πονεῖν καὶ ἀδιάφορα τὸν δ' ἔνεκά του τῶν συμφερόντων καὶ λυσιτελῶν. ^[10]
- 1061 C ἀλλ' οὗτοί γε τούναντίον· ὁ γὰρ σοφὸς αὐτοῖς καὶ φρόνιμος ἐν πολλαῖς καταλήψεσι καὶ μνήμαις καταλήψεων γεγωνὺς ὀλίγας πρὸς αὐτὸν ἡγεῖται, τῶν τ' ἄλλων οὐ πεφροντικῶς οὐτ' ἔλαττον ἔχειν οὔτε πλέον οἶται μνημονεύων ὅτι πέρυσι κατάληψιν ἔλαβε πταρνυμένου Δίωνος ἢ σφαιρίζοντος Θέωνος· καίτοι πᾶσα κατάληψις ἐν τῷ σοφῷ καὶ μνήμῃ τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσα καὶ βέβαιον εὐθύς ἐστιν ἐπιστήμη καὶ ἀγαθὸν μέγα καὶ μέγιστον. ἄρ' οὖν ὁμοίως ὑγείας ἐπιλειπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολλυμένης ἄφροντίς ἐστὶ καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ἡγούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ νοσῶν μὲν ἰατροῖς τελεῖ μισθοὺς χρημάτων δ' ἔνεκα πρὸς Λεύκωνα πλεῖ τὸν ἐν Βοσπόρῳ δυνάστην καὶ πρὸς Ἰδάνθουρον ἀποδημεῖ τὸν Σκύθην, ὡς φησι Χρύσιππος, τῶν δ' αἰσθήσεων ἔστιν ἃς ἀποβαλὼν οὐδὲ ζῆν ὑπομένει; πῶς οὖν οὐχ ὁμολογοῦσι παρὰ τὰς ἐννοίας φιλοσοφεῖν, ἐπὶ τοῖς ἀδιαφόροις τοσαῦτα πραγματευόμενοι καὶ σπουδάζοντες, ἀγαθῶν δὲ μεγάλων καὶ παρόντων καὶ μὴ παρόντων ἀδιαφόρως ἔχοντες; Ἀλλὰ κάκεῖνο παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἐστίν, ἄνθρωπον ὄντα μὴ χαίρειν ἐκ τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τοῖς μεγίστοις ἀγαθοῖς γενόμενον. ^[10]
- 1061 E τοῦτο δὲ πέπονθεν ὁ τούτων σοφός· ἐκ γὰρ τῆς ἄκρας κακίας μεταβαλὼν εἰς τὴν ἄκραν ἀρετὴν καὶ τὸν ἀθλιώτατον βίον διαφυγὼν ἅμα καὶ κτησάμενος τὸν μακαριώτατον οὐδὲν ἐπίδηλον εἰς χαρὰν ἔσχεν, οὐδ' ἐπῆρεν αὐτὸν οὐδ' ἐκίνησεν ἢ τοσαύτη μεταβολή, κακοδαιμονίας ἀπαλλαγέντα καὶ μοχθηρίας ἀπάσης, εἰς δ' ἀσφαλῆ τινα καὶ βεβαίαν παντέλειαν ἀγαθῶν ἐξικόμενον. παρὰ τὴν ἔννοιαν ἐστὶν ἀγαθῶν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτωτον ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ βέβαιον, μὴ δεῖσθαι δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα μηδὲ φροντίζειν

παραγενομένου, πολλάκις δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτείνει ταύτης γ' ἔνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἣν τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσιν. ^[10]

1061 F οὐ μόνον οὖν ταῦτα λέγουσιν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ κεῖνα πρὸς τούτοις, ὅτι ἄγαθὸν ὁ χρόνος οὐκ αὖξει προσγινόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀκαρές τις ὥρας γένηται φρόνιμος, οὐδὲν πρὸς εὐδαιμονίαν ἀπολειφθήσεται τοῦ τὸν αἰῶνα χρωμένου τῇ ἀρετῇ καὶ μακαρίως ἐν αὐτῇ καταβιοῦντος. ^[5]

1062 A 'ταῦτα δ' οὕτως νεανικῶς ἀπισχυρισάμενοι πάλιν οὐδὲν εἶναι φασιν ἀρετῆς ὄφελος ὀλιγοχρονίου· τί γάρ, ἂν μέλλοντι ναυαγεῖν εὐθύς ἢ κατακρημνίζεσθαι φρόνησις ἐπιγένηται; τί δ' ἂν ὁ Λίχας ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἀποσφενδονώμενος εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας μεταβάλλῃ; ταῦτ' οὖν οὐ μόνον παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἐστὶ φιλοσοφούντων ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας κυκλώντων, εἰ τὸ βραχὺν χρόνον κτήσασθαι τὴν ἀρετὴν οὐθὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας ἅμα καὶ μηδενὸς ὅλως ἄξιον νομίζουσι. ^[10]

1062 B Τοῦτο δ' οὐκ ἂν μάλιστα θαυμάσαις αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας παραγινόμενης πολλάκις οὐδ' αἰσθάνεσθαι τὸν κτησάμενον οἶονται, διαλεληθέναι δ' αὐτὸν ὅτι μικρῷ πρόσθεν ἀθλιώτατος ὢν καὶ ἀφρονέστατος νῦν ὁμοῦ φρόνιμος καὶ μακάριος γέγονεν. οὐ γὰρ μόνον ἔχοντά τινα τὴν φρόνησιν τοῦτο μόνον μὴ φρονεῖν ὅτι φρονεῖ μηδὲ γινώσκειν ὅτι τὸ ἀγνοεῖν διαπέφευγεν εὐτράπελόν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ὅλως εἰπεῖν τὸ ἀγαθὸν ἀρρεπὲς ποιοῦσι καὶ ἀμαυρόν, εἰ μὴδ' αἴσθησιν αὐτοῦ ποιεῖ παραγεγόμενον. ^[10]

1062 C φύσει γὰρ ἀνεπαίσθητον οὐκ ἔστι κατ' αὐτούς, ἀλλὰ καὶ λέγει διαρρήδη Χρῦσιππος ἐν τοῖς περὶ Τέλους αἰσθητὸν εἶναι τὸ ἀγαθόν, ὡς δ' οἶεται, καὶ ἀποδείκνυσι. λείπεται τοίνυν ἀσθενεία καὶ μικρότητι διαφεύγειν αὐτὸ τὴν αἴσθησιν, ὅποταν παρὸν ἀγνοῖται καὶ διαλανθάνῃ τοὺς ἔχοντας. ἔτι τοίνυν ἄτοπον μὲν ἐστὶ τὴν τῶν ἀτρέμα καὶ μέσως λευκῶν αἰσθανομένην ὄψιν ἐκφεύγειν τὰ ἐπ' ἄκρον λευκὰ καὶ τὴν τὰ μαλακῶς καὶ ἀνειμένως θερμὰ καταλαμβάνουσαν ἀφὴν ἀναισθητεῖν τῶν σφόδρα θερμῶν, ἀτοπώτερον δέ, εἴ τις τὰ κοινῶς κατὰ φύσιν, οἷόν ἐστιν ὑγίεια καὶ εὐεξία, καταλαμβάνων τὴν ἀρετὴν ἀγνοεῖ παροῦσαν, ἣν μάλιστα καὶ ἄκρως κατὰ φύσιν εἶναι τίθενται. ^[10]

1062 D πῶς γὰρ οὐ παρὰ τὴν ἐννοίαν ἐστὶν ὑγείας καὶ νόσου διαφορὰν καταλαμβάνειν, <φρονήσεως δὲ μὴ καταλαμβάνειν> καὶ ἀφροσύνης, ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπηλλαγμένην οἶεσθαι παρεῖναι, τὴν δὲ κεκτημένον ἀγνοεῖν ὅτι πάρεστιν; ἐπεὶ δ' ἐκ τῆς ἄκρας προκοπῆς μεταβάλλουσιν εἰς εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν, δυοῖν ἀνάγκη θάτερον, ἢ τὴν προκοπὴν κακίαν μὴ εἶναι μηδὲ κακοδαιμονίαν, ἢ τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας μὴ πολλῶ παραλλάττειν μηδὲ τῆς κακοδαιμονίας τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ μικρὰν καὶ ἀνεπαίσθητον εἶναι τὴν πρὸς τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν διαφορὰν· οὐ γὰρ ἂν ἑαυτοὺς διελάνθανον ἀντ' ἐκείνων ταῦτ' ἔχοντες. ^[10]

1062 E Ὅταν μὲν οὖν μηδενὸς ἐκστῇται τῶν μαχομένων ἀλλὰ πάνθ' ὁμοῦ λέγειν καὶ τιθέναι θέλωσι, τὸ τοὺς προκόπτοντας ἀνοήτους καὶ κακοὺς εἶναι, τὸ φρονίμους καὶ ἀγαθοὺς γενομένους διαλανθάνειν ἑαυτούς, τὸ μεγάλην διαφορὰν τῆς φρονήσεως πρὸς τὴν ἀφροσύνην ὑπάρχειν, ἢ πού σοι δοκοῦσι θαυμασίως ἐν τοῖς δόγμασι τὴν ὁμολογίαν βεβαιοῦν; ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν πάντας ἐπίσης κακοὺς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους καὶ ἄφρονες τοὺς μὴ σοφοὺς ἀποφαίνοντες εἴτα πάλιν τοὺς μὲν αὐτῶν ἐκτρέπωνται καὶ βδελύττωνται, τοὺς δ' ἀπαντῶντες μηδὲ προσαγορεύωσι, τοῖς δὲ χρήματα πιστεύωσιν, ἀρχὰς ἐγχειρίζωσιν, ἐκδιδῶσι θυγατέρας; ταῦτα γὰρ εἰ μὲν παίζοντες λέγουσι, καθείσθωσαν τὰς ὀφρῦς· εἰ δ' ἀπὸ σπουδῆς καὶ φιλοσοφούντες, παρὰ τὰς κοινὰς ἐστὶν ἐννοίας ψέγειν μὲν ὁμοίως καὶ κακίζειν πάντας ἀνθρώπους, χρῆσθαι δὲ τοῖς μὲν ὡς μετρίοις τοῖς δ' ὡς κακίοις, καὶ Χρῦσιππον μὲν ὑπερεκπεπληχθαι καταγελαῖν δ' Ἀλεξίνου, μηδὲν δὲ μᾶλλον οἶεσθαι μὴδ' ἥττον ἀλλήλων ἀφραίνειν τοὺς ἄνδρας. ^[5]

- 1063 A ‘ναί’ φασίν, ‘ἀλλ’ ὥσπερ ὁ πῆχυν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας οὐδὲν ἦττον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυιᾶς πεντακοσίας, οὕτως οὐδ’ οἱ πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἦττόν εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοὶ εἰσι, κἂν ὀλίγον ὕστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρις οὗ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν. ^[10]
- 1063 B ‘ὅτι μὲν οὖν οὔτε τυφλοῖς εἰκόασιν οἱ προκόπτοντες ἀλλ’ ἦττον ὀξυδορκοῦσιν, οὔτε πνιγομένοις ἀλλὰ νηχομένοις, καὶ ταῦτα πλησίον λιμένος, αὐτοὶ διὰ τῶν πραγμάτων μαρτυροῦσιν. οὐ γὰρ ἂν ἐχρῶντο συμβούλοις καὶ στρατηγοῖς καὶ νομοθέταις ὥσπερ τυφλοῖς χειραγωγοῖς, οὐδ’ ἂν ἐζήλουν ἔργα καὶ πράξεις καὶ λόγους καὶ βίους ἐνίων, εἰ πάντας ὡσαύτως πνιγομένους ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης καὶ μοχθηρίας ἐώρων. ἀφείς δὲ τοῦτο θαύμασον ἐκείνη τοὺς ἄνδρας, εἰ μὴδὲ τοῖς ἑαυτῶν διδάσκονται παραδείγμασι προέσθαι <τοῦς> διαλεληθότας ἐκείνους σοφούς καὶ μὴ συνιέντας μὴδ’ αἰσθανομένους ὅτι πνιγόμενοι πέπαινται καὶ φῶς ὁρῶσι καὶ τῆς κακίας ἐπάνω γεγονότες ἀναπεπνεύκασιν. ^[10]
- 1063 C Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν ἄνθρωπον, ᾧ πάντα τὰγαθὰ πάρεστι καὶ μὴδὲν ἐνδεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μακάριον, τούτῳ καθήκειν ἐξάγειν ἑαυτόν· ἔτι δὲ μᾶλλον, ᾧ μὴδὲν ἀγαθὸν ἔστι μὴδ’ ἔσται, τὰ δεινὰ δὲ πάντα καὶ τὰ δυσχερῆ καὶ κακὰ πάρεστι καὶ παρέσται διὰ τέλους, τούτῳ μὴ καθήκειν ἀπολέγεσθαι τὸν βίον, ἂν μὴ τι νῆ Δία τῶν ἀδιαφόρων αὐτῷ προσγένηται. ταῦτα τοῖνυν ἐν τῇ Στοᾷ νομοθετεῖται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξάγουσι τῶν σοφῶν ὡς ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεπαῦσθαι, πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. ^[10]
- 1063 D καίτοι ὁ μὲν σοφὸς ὄλβιος μακάριος πανευδαίμων ἀσφαλὴς ἀκίνδυνος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ἀνόητος οἶος εἰπεῖν· ‘γέμω κακῶν δὴ καὶ οὐκ ἔσθ’ ὅπου τεθῇ· ἀλλὰ καὶ τούτοις μονὴν οἶονται καθήκουσαν εἶναι κάκεινοις ἐξαγωγήν. ‘εἰκότως δέ’ φησὶ Χρύσιππος· ‘οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παραμετρεῖσθαι τὸν βίον ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν.’ οὕτως ἄνθρωποι σῶζουσι τὴν συνήθειαν καὶ πρὸς τὰς κοινὰς ἐννοίας φιλοσοφοῦσι. τί λέγεις; οὐ δεῖ σκοπεῖν ‘ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακὸν <τ’> ἀγαθὸν τε τέτυκται· τὸν περὶ βίου καὶ θανάτου σκοπούμενον, οὐδ’ ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ κακοδαιμονίαν ἐξετάζειν ἐπίσημα μᾶλλον ὠφελ. ^[12]
- 1063 E .. ἀλλ’ ἐκ τῶν μήτ’ ὠφελούντων μήτε βλαπτόντων τοὺς <πότερον> βιωτέον ἢ μὴ ποιεῖσθαι λογισμούς; οὐ μέλλει πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις καὶ ἀρχὰς καθηκόντως αἰρεῖσθαι τε τὸν βίον, ᾧ τῶν φευκτῶν οὐδὲν ἄπεστι, καὶ φεύγειν, ᾧ πάντα τὰ αἰρετὰ πάρεστι; καίτοι παράλογον μὲν, ᾧ ἑταῖρε, καὶ τὸ φεύγειν τὸν βίον ἐν μηδενὶ κακῷ γενομένους, παραλογώτερον δέ, εἰ μὴ τυγχάνων τις τοῦ ἀδιαφόρου τὸ ἀγαθὸν ἀφήσιν· ὅπερ οὗτοι ποιοῦσι, τὴν εὐδαιμονίαν προϊέμενοι καὶ τὴν ἀρετὴν παροῦσαν ἀνθ’ ὑγείας καὶ ὁλοκληρίας, ὣν οὐ τυγχάνουσιν. ^[5]
- 1063 F ‘ἔνθ’ αὐτὲ Γλαύκῳ Κρονίδῃς φρένας ἐξέλετο Ζεῦς’ (Z 234), ὅτι χρύσεια χαλκείων, ἐκατόμβοια ἐννεαβοίων ἔμελλε διαμείψεσθαι. καίτοι τὰ μὲν χάλκεα τῶν ὅπλων οὐχ ἦττον ἢ τὰ χρυσᾶ παρεῖχε χρεῖαν μαχομένοις, εὐπρέπεια δὲ σώματος καὶ ὑγεία τοῖς Στωικοῖς οὔτε χρεῖαν οὔτ’ ὄνησιν τινα φέρει πρὸς εὐδαιμονίαν· ἀλλ’ ὅμως οὗτοι τῆς φρονήσεως ἀντικαταλλάττονται τὴν ὑγίειαν. ^[5]
- 1064 A καὶ γὰρ Ἡρακλείτῳ φασὶ καὶ Φερεκύδῃ καθήκειν ἄν, εἴπερ ἡδύναντο, τὴν ἀρετὴν ἀφεῖναι καὶ τὴν φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι φθειριῶντας καὶ ὑδρωπιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγχεούσης δύο φάρμακα, τὸ μὲν ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων τὸ δ’ ο... τὸν Ὀδυσσεά πιεῖν τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον ἢ μεταβαλεῖν εἰς θηρίου μορφήν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν— καὶ μετὰ τῆς φρονήσεως δηλονότι τὴν εὐδαιμονίαν—, καὶ ταῦτά φασιν αὐτὴν ὑψηγεῖσθαι καὶ

παρακελεύεσθαι τὴν φρόνησιν· ἄφες με καὶ καταφρόνησον ἀπολλυμένης ἐμοῦ καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον. ^[5]

1064 B ‘ἀλλ’ ὄνου γε, φήσιν τις, ἢ τοιαῦτα παραγγέλλουσα φρόνησίς ἐστιν, εἰ τὸ μὲν φρονεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ δ’ <ὄνου> περιφέρειν πρόσωπον ἀδιάφορον. ἔθνος εἶναί φασιν Αἰθιοπῶν, ὅπου κύων βασιλεύει καὶ βασιλεὺς προσαγορεύεται καὶ γέρα καὶ τιμὰς ἔχει βασιλέως, ἄνδρες δὲ πράσσουσιν ἅπερ ἡγεμόσι πόλεων προσήκει καὶ ἄρχουσιν. ἄρ’ οὖν παρὰ τοῖς Στωικοῖς ὁμοίως τὸ μὲν ὄνομα καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἀγαθοῦ πάρεστι τῇ ἀρετῇ καὶ μόνην ταύτην αἰρετὸν καὶ ὠφέλιμον καὶ συμφέρον καλοῦσι, πράττουσι δὲ πάντα καὶ φιλοσοφοῦσι καὶ ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ὥσπερ ἀπὸ προστάγματος τῶν ἀδιαφόρων; καίτοι τὸν κύνα μὲν ἐκεῖνον οὐδεὶς Αἰθιοπῶν ἀποκτίνουσιν, ἀλλὰ σεμνῶς κάθεται προσκυνούμενος, οὗτοι δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπολλύουσιν ἑαυτῶν καὶ διαφθείρουσι, τῆς ὑγιείας περιεχόμενοι καὶ τῆς ἀπονίας. ^[5]

1064 C Ὡς οἶκε δ’ ἡμᾶς ἀπαλλάττειν τοῦ περὶ τούτων ἔτι πλείονα λέγειν ὁ κολοφών, αὐτὸς δὲ ὁ Χρυσίππος τοῖς δόγμασιν ἐπιτέθεικεν. ὄντων γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν δὲ κακῶν τῶν δὲ [καὶ] μεταξὺ καὶ καλουμένων ἀδιαφόρων, οὐδεὶς ἔστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ βούλεται τάγαθὸν ἔχειν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδιάφορον <καὶ τὸ ἀδιάφορον> ἢ τὸ κακόν. ^[10]

1064 D ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς δήπου ποιούμεθα μάρτυρας, αἰτούμενοι ταῖς εὐχαῖς παρ’ αὐτῶν μάλιστα μὲν κτῆσιν ἀγαθῶν, εἰ δὲ μή, κακῶν ἀποφυγὴν, τὸ [δὲ] μήτ’ ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἀντὶ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ μὴ θέλοντες ἔχειν ἀντὶ δὲ τοῦ κακοῦ θέλοντες, ὁ δὲ τὴν φύσιν ἐναλλάττων καὶ τὴν τάξιν ἀναστρέφων ἐκ τῆς μέσης χώρας τὸ μέσον εἰς τὴν ἐσχάτην μετατίθῃ, τὸ δ’ ἔσχατον εἰς τὴν μέσην ἐπανάγει καὶ μετοικίζει, καθάπερ οἱ τύραννοι τοῖς κακοῖς προεδρίαν διδοῦσι, [καὶ] νομοθετῶν πρῶτον διώκειν τὸ ἀγαθὸν δεύτερον δὲ τὸ κακόν, ἔσχατον δὲ καὶ χεῖριστον ἡγεῖσθαι τὸ μήτ’ ἀγαθὸν μήτε κακόν· ὥσπερ εἴ τις μετὰ τὰ οὐράνια τὰ ἐν Αἰδοῦ τιθεῖν, τὴν δὲ γῆν καὶ τὰ περὶ γῆν εἰς τὸν τάρταρον ἀπώσσει· τῇλε μάλ’, ἤχι βάθιστον ὑπὸ χθονὸς ἔστι βέρεθρον· (Θ 14). ^[5]

1064 E εἰπὼν οὖν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὅτι ‘λυσitteλεῖ ζῆν ἄφρονα ἢ <μὴ> βιοῦν, κἂν μηδέποτε μέλλῃ φρονήσῃν’ ἐπιφέρει κατὰ λέξιν· ‘τοιαῦτα γὰρ τὰ ἀγαθὰ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον τινὰ καὶ τὰ κακὰ τῶν [ἄλλων] ἀνὰ μέσον προτερεῖν· ἔστι δ’ οὐ ταῦτα προτεροῦντα, ἀλλ’ ὁ λόγος μεθ’ οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, εἰ καὶ ἄφρονες ἐσόμεθα’—δῆλον οὖν, εἰ καὶ ἄδικοι καὶ παράνομοι καὶ θεοῖς ἐχθροί, καὶ εἰ κακοδαίμονες· οὐθὲν γὰρ ἄπεστι τούτων τοῖς ἀφρόνως βιοῦσιν. ^[10]

1064 F ἐπιβάλλει τοίνυν κακοδαιμονεῖν μᾶλλον ἢ μὴ κακοδαιμονεῖν καὶ βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ μὴ βλάπτεσθαι καὶ ἀδικεῖν ἢ μὴ ἀδικεῖν καὶ παρανομεῖν ἢ μὴ παρανομεῖν· τουτέστιν ἐπιβάλλει τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα ποιεῖν καὶ καθήκει ζῆν καὶ παρὰ τὸ καθήκον. ‘ναί· χεῖρον γὰρ ἐστὶ τὸ ἄλογον καὶ τὸ ἀναίσθητον εἶναι τοῦ ἀφραίνε·ν’· εἶτα <τί> παθόντες οὐχ ὁμολογοῦσιν εἶναι κακόν, ὁ τοῦ κακοῦ χεῖρόν ἐστι; διὰ <τί> φευκτὸν ἀποφαίνουσι μόνον τὴν ἀφροσύνην, εἰ οὐχ ἥττον ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπιβάλλον ἐστὶ φεύγειν τὴν μὴ δεχομένην τὸ ἀφραίνειν διάθεσιν; Ἀλλὰ τί ἂν τις ἐπὶ τούτοις δυσχεραίνει, μεμνημένος ὧν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φύσεως γέγραπεν, ἀποφαίνων οὐκ ἀχρήστως τὴν κακίαν πρὸς τὰ ὅλα γεγεννημένην; ἄξιον δ’ ἀναλαβεῖν τὸ δόγμα ταῖς ἐκεῖνον λέξεσιν, ἵνα καὶ μάθῃς πως, οἱ τοῦ Ξενοκράτους καὶ Σπευσίππου κατηγοροῦντες ἐπὶ τῷ μὴ τὴν ὑγίειαν ἀδιάφορον ἡγεῖσθαι μηδὲ τὸν πλοῦτον ἀνωφελὲς ἐν τίνι τόπῳ τὴν κακίαν αὐτοὶ τίθενται καὶ τίνας λόγους περὶ αὐτῆς διεξίσαι· ‘ἡ δὲ κακία πρὸς τὰ λοιπὰ συμπτώματα ἔχει ὅρον· γίνεται γὰρ <καὶ> αὐτή πως κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον καί, ἴν’ οὕτως εἴπω, οὐκ ἀχρήστως γίνεται πρὸς τὰ ὅλα· οὐδὲ γὰρ ἂν τάγαθὸν ἦν. ^[10]

1065 B

‘ οὐκοῦν ἐν θεοῖς ἀγαθὸν οὐδὲν ἔστιν, ἐπεὶ μηδὲ κακόν· οὐδέ, ὅταν ὁ Ζεὺς εἰς ἑαυτὸν ἀναλύσας τὴν ὕλην ἅπασαν εἷς γένηται καὶ τὰς ἄλλας ἀνέλῃ διαφοράς, οὐθὲν ἔστιν ἀγαθὸν τηνικαῦτα, μηθενός γε κακοῦ παρόντος· ἀλλὰ χοροῦ μὲν ἔστιν ἐμμέλεια μηδενὸς ἀπάδοντος ἐν αὐτῷ, καὶ σώματος ὑγίεια μηδενὸς μορίου νοσοῦντος, ἀρετὴ δ’ ἄνευ κακίας οὐκ ἔχει γένεσιν, ἀλλ’ ὥσπερ ἐνίαις τῶν ἱατρικῶν δυνάμεων ἰδὸς ὀφρεως καὶ χολῇ ὑαίνης ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὕτως ἐπιτηδειότης ἐτέρα τῇ Μελήτου μοχθηρίᾳ πρὸς τὴν Σωκράτους δικαιοσύνην καὶ τῇ Κλέωνος ἀναγωγίᾳ πρὸς τὴν Περικλέους καλοκάγαθίαν. ^[10]

1065 C πῶς δ’ ἂν εὗρεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἡρακλέα φῦσαι καὶ τὸν Λυκοῦργον, εἰ μὴ καὶ Σαρδανάπαλον ἡμῖν ἔφυσε καὶ Φάλαριν; ὥρα λέγειν αὐτοῖς ὅτι καὶ φθίσις γέγονεν ἀνθρώπῳ πρὸς εὐεξίαν καὶ ποδάγρα πρὸς ὠκύτητα· καὶ οὐκ ἂν ἦν Ἀχιλλεὺς κομήτης, εἰ μὴ φαλακρὸς Θερσίτης. τί γὰρ διαφέρουσι τῶν ταῦτα ληρούντων καὶ φλυαρούντων οἱ λέγοντες μὴ ἀχρήστως γεγονέναι πρὸς τὴν ἐγκράτειαν τὴν ἀκολασίαν καὶ πρὸς τὴν δικαιοσύνην τὴν ἀδικίαν; ὅπως εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς ἀεὶ μοχθηρίαν εἶναι (Hes. ^[10]

1065 D O. D. 78) ‘ ψεύδεά θ’ αἰμυλίους τε λόγους καὶ ἐπὶ κλοπὴν ἦθος’, εἰ τούτων ἀναιρεθέντων οἴχεται φροῦδος ἢ ἀρετὴ καὶ συναπόλωλεν. ”Ἡ βούλει τὸ ἥδιστον αὐτοῦ τῆς γλαφυρίας καὶ πιθανότητος ἱστοῦσαι; ὥσπερ γὰρ αἱ κωμωδίαί φησὶν ‘ ἐπιγράμματα γελοῖα φέρουσιν, ἃ καθ’ αὐτὰ μὲν ἔστι φαῦλα τῷ δ’ ὅλῳ ποιήματι χάριν τινὰ προστίθουσιν, οὕτω ψέξειας ἂν αὐτὴν ἐφ’ ἑαυτῆς τὴν κακίαν, τοῖς δ’ ὅλοις οὐκ ἄχρηστός ἐστι. ’ πρῶτον μὲν οὖν τὴν κακίαν γεγονέναι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, ὥσπερ τὸ φαῦλον ἐπίγραμμα γέγονε κατὰ τὴν τοῦ ποιητοῦ βούλησιν, πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀτοπίας ὑπερβάλλει. ^[10]

1065 E τί γὰρ μᾶλλον ἀγαθῶν ἢ κακῶν δοτῆρες ἔσονται; πῶς δ’ ἔτι θεοῖς ἐχθρὸν ἢ κακία καὶ θεομισές; ἢ τί πρὸς τὰ τοιαῦτα δυσφημήματα λέγειν ἔξομεν, ὡς (Aesch. Niobe fr. 156) ‘ θεὸς μὲν αἰτίαν φύει βροτοῖς, ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ· καὶ (A 8) ‘ τίς τ’ ἄρ σφῶε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι; ’ ἔπειτα δὲ τὸ μὲν φαῦλον ἐπίγραμμα τὴν κωμωδίαν κοσμεῖ καὶ συνεργεῖ πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς, ἐφιεμένης τοῦ γελοίου ἢ κεχαρισμένου τοῖς θεαταῖς· ὁ δὲ πατρῷος καὶ ὑπατος καὶ θεμίστιος Ζεὺς καὶ ‘ ἀριστοτέχνας’ κατὰ Πίνδαρον, οὐ δρᾶμα δήπου μέγα καὶ ποικίλον καὶ πολυμερὲς δημιουργῶν τὸν κόσμον, ἀλλὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἄστῳ κοινόν, συννοησομένων μετὰ δίκης καὶ ἀρετῆς ὁμολογουμένως καὶ μακαρίως, τί πρὸς τὸ κάλλιστον τοῦτο καὶ σεμνότατον τέλος ἐδεῖτο ληστῶν καὶ ἀνδροφόνων καὶ πατροκτόνων καὶ τυράννων· οὐ γὰρ ἡδὺ τῷ θείῳ καὶ κομψὸν ἢ κακία γέγονεν ἐπεισόδιον, οὐδὲ δι’ εὐτραπελίαν ἢ ἀδικία καὶ γέλωτα καὶ βωμολοχίαν προστέτριπται τοῖς πράγμασιν, ὅφ’ ὧν οὐδ’ ὄναρ ἰδεῖν ἔστι τῆς ὑμνουμένης ὁμολογίας. ^[5]

1066 A ἔτι τὸ μὲν φαῦλον ἐπίγραμμα τοῦ ποιήματος πολλοστημόριόν ἐστι καὶ μικρὸν ἐπέχει παντάπασιν ἐν τῇ κωμωδίᾳ χωρίον, καὶ οὔτε πλεονάζει τὰ τοιαῦτα οὔτε τῶν εὖ πεποιῆσθαι δοκούντων ἀπόλλυσι καὶ λυμαίνεται τὴν χάριν, τῆς δὲ κακίας ἀναπέπλησται πάντα πράγματα, καὶ πᾶς ὁ βίος εὐθὺς ἐκ παρόδου καὶ ἀρχῆς ἄχρι κορωνίδος ἀσχημονῶν καὶ ἐκπίπτων καὶ ταραττόμενος καὶ μηδὲν ἔχων μέρος καθαρὸν μηδ’ ἀνεπίληπτον, ὡς οὗτοι λέγουσιν, αἰσχιστόν ἐστι δραμάτων ἀπάντων καὶ ἀτερπέστατον. ^[10]

1066 B Ὅθεν ἡδέως ἂν πυθοίμην, πρὸς τί γέγονεν εὐχρηστος ἢ κακία τοῖς ὅλοις. οὐ γὰρ δὴ πρὸς τὰ οὐράνια καὶ θεῖα φήσει. γελοῖον γὰρ εἶ, μὴ γενομένης ἐν ἀνθρώποις μηδ’ οὕσης κακίας καὶ ἀπληστίας καὶ ψευδολογίας μηδ’ ἀλλήλους ἡμῶν ἀγόντων καὶ φερόντων καὶ συκοφαντούντων καὶ φονευόντων, οὐκ ἂν ἐβάδιζεν ὁ ἥλιος τὴν τεταγμένην πορείαν οὐδ’ ἂν ὥραις ἐχρήτο καὶ περιόδοις καιρῶν ὁ κόσμος οὐδ’ ἡ γῆ τὴν μέσσην χώραν ἔχουσα τοῦ παντὸς

ἀρχὰς πνευμάτων ἐνεδίδου καὶ ὄμβρων. ἀπολείπεται τοίνυν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὰ ἡμέτερα τὴν κακίαν εὐχρήστως γεγονέναι· καὶ τοῦτ' ἴσως οἱ ἄνδρες λέγουσιν. ^[10]

1066 C ἄρ' οὖν ὑγιαίνομεν μᾶλλον κακοὶ ὄντες, ἢ τι δὴ μᾶλλον εὐποροῦμεν τῶν ἀναγκαίων; πρὸς δὲ κάλλος ἡμῖν ἢ πρὸς ἰσχὺν εὐχρηστος ἢ κακία γέγονεν; οὐ φασιν. ἢ δέ, ποῦ γῆς ἐστὶν ὄνομα μόνον καὶ δόκημα νυκτερωπὸν ἐννύχων σοφιστῶν· οὐχ ὥσπερ ἡ κακία πᾶσιν ὑπερέκκειται καὶ πᾶσιν ἐναργῆς οὐδενὸς ὡς ἀχρήστου μεταλαβεῖν, ἥκιστα δ' ἀρετῆς, ὧ θεοί, δι' ἣν γεγόναμεν; εἴτ' οὐ δεινόν, εἰ γεωργῶ μὲν καὶ κυβερνήτη καὶ ἡνιόχῳ τὰ εὐχρηστα φορὰ καὶ συνεργὰ πρὸς τὸ οἰκεῖόν ἐστι τέλος, τὸ δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς ἀρετὴν γεγονὸς ἀπολώλεκε τὴν ἀρετὴν καὶ διέφθαρκεν; Ἀλλ' ἴσως ἤδη καιρὸς ἐπ' ἄλλο τρέπεσθαι, τοῦτο δ' ἀφεῖναι. ^[10]

1066 D ΕΤΑΙΡΟΣ. Οὐδαμῶς, ὦ φίλος, ἐμὴν χάριν· ἐπιθυμῶ γὰρ πυθέσθαι, τίνα δὴ τρόπον οἱ ἄνδρες τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν κακίαν τῆς ἀρετῆς προεισάγουσιν. ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἀμέλει καὶ ἄξιον, ὦ ἐταῖρε, πολὺς μὲν ὁ ψελλισμὸς αὐτῶν, τέλος δὲ τὴν μὲν φρόνησιν ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν οὖσαν <ἀναιρεθέντων τῶν κακῶν> καὶ παντάπασιν ἀναιρεῖσθαι λέγουσιν· ὡς δ' ἀληθῶν ὄντων ἀδύνατον μὴ καὶ ψευδῆ τιν' εἶναι, παραπλησίως οἴονται προσήκειν ἀγαθῶν ὑπαρχόντων καὶ κακὰ ὑπάρχειν. ΕΤΑΙΡΟΣ. ^[10]

1066 E Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ φαύλως λέλεκται, τὸ δ' ἕτερον οἶμαι μὴδ' ἐμὲ λανθάνειν. ὁρῶ γὰρ διαφοράν, ἢ τὸ μὲν οὐκ ἀληθὲς εὐθὺς ψευδὸς ἐστὶν, οὐ μὴν εὐθὺς κακὸν τὸ μὴ ἀγαθόν. ὅθεν ἀληθῶν μὲν καὶ ψευδῶν οὐδέν ἐστι μέσον, ἀγαθῶν δὲ καὶ κακῶν τὸ ἀδιάφορον. καὶ οὐκ ἀνάγκη ταῦτα συνυπάρχειν ἐκείνοις· ἐξήρκει γὰρ τὴν φύσιν ἔχειν τὸ ἀγαθόν, τοῦ κακοῦ μὴ δεομένην ἀλλὰ τὸ μήτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἔχουσαν. πρὸς δὲ τὸν πρότερον λόγον εἴ τι λέγεται παρ' ὑμῶν, ἀκουστέον. ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἀλλὰ πολλὰ μὲν λέγεται, τὰ δὲ νῦν τοῖς ἀναγκαίοις χρηστέον. πρῶτον μὲν οὖν εὔηθες οἶεσθαι φρονήσεως ἕνεκα γένεσιν κακῶν ὑποστῆναι καὶ ἀγαθῶν. ^[10]

1066 F ὄντων γὰρ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐπιγίνεται φρόνησις, ὥσπερ ἰατρικὴ νοσερῶν ὑποκειμένων καὶ ὑγιεινῶν. οὐ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ὑφίσταται καὶ τὸ κακόν, ἵνα γένηται φρόνησις, ἀλλ' ἢ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ὄντα καὶ ὑφεστῶτα κρίνομεν, ὡνομάσθη φρόνησις ὥσπερ ὄψις ἢ λευκῶν καὶ μελάνων αἴσθησις οὐ γενομένων ὅπως ἔχοιμεν ὅψιν ἡμεῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἡμῶν πρὸς τὸ τὰ τοιαῦτα κρίνειν ὅψεως δεηθέντων. ^[5]

1067 A δεύτερον, ὅταν ἐκπυρώσωσι τὸν κόσμον οὗτοι, κακὸν μὲν οὐδ' ὅτιοῦν ἀπολείπεται, τὸ δ' ὅλον φρόνιμόν ἐστι τηνικαῦτα καὶ σοφόν· ἔστι τοίνυν φρόνησις οὐκ ὄντος κακοῦ, καὶ οὐκ ἀνάγκη κακὸν ὑπάρχειν, εἰ φρόνησις ἔστι. εἰ δὲ δὴ πάντως δεῖ τὴν φρόνησιν ἀγαθῶν εἶναι καὶ κακῶν ἐπιστήμην, τί δεινόν, εἰ τῶν κακῶν ἀναιρεθέντων οὐκ ἔσται φρόνησις ἐτέραν τ' ἀντ' ἐκείνης ἀρετὴν ἔξομεν, οὐκ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἀλλ' ἀγαθῶν μόνων ἐπιστήμην οὖσαν; ὥσπερ εἰ τῶν χρωμάτων τὸ μέλαν ἐξαπόλοιτο παντάπασιν, εἴτ' αἱ βιάζοιτο καὶ τὴν ὄψιν ἀπολωλέναι, λευκῶν γὰρ οὐκ εἶναι καὶ μελάνων αἴσθησιν, τί κωλύει φάναι πρὸς αὐτόν, ὅτι δεινὸν οὐδέν, εἰ τὴν μὲν ὑπὸ σοῦ λεγομένην ὄψιν οὐκ ἔχομεν, ἄλλη δὲ πάρεστιν ἀντ' ἐκείνης αἴσθησις ἡμῖν καὶ δύναμις, ἢ λευκῶν ἀντιλαμβανόμεθα καὶ μὴ λευκῶν χρωμάτων; ἐγὼ μὲν γὰρ οὔτε γεῦσιν οἶμαι φροῦδον ἂν γενέσθαι πικρῶν ἐπιλιπόντων, οὐθ' ἀφ' ἧν ἀλγηδόνης ἀναιρεθείσης, οὔτε φρόνησιν κακοῦ μὴ παρόντος, ἀλλ' ἐκείνας τε μένειν αἰσθήσεις γλυκέων καὶ ἡδέων καὶ τῶν μὴ τοιούτων ἀντιλαμβανομένας, ταύτην τε τὴν φρόνησιν ἀγαθῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν ἐπιστήμην οὖσαν. ^[10]

1067 C οἷς δὲ μὴ δοκεῖ, τοῦνομα λαβόντες ἀπολιπέτωσαν ἡμῖν τὸ πρᾶγμα. χωρὶς δὲ τούτων, τί ἐκώλυε τοῦ μὲν κακοῦ νόησιν εἶναι τοῦ δ' ἀγαθοῦ καὶ ὑπαρξιν; ὥσπερ οἶμαι καὶ τοῖς θεοῖς ὑγιείας μὲν ἔστι παρουσία, πυρετοῦ δὲ καὶ πλευρίτιδος νόησις. ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς, κακῶν μὲν ἀφθόνως πᾶσι

παρόντων ἀγαθοῦ δὲ μηδενός, ὥς οὗτοι λέγουσιν, ἀλλὰ τοῦ γε νοεῖν οὐκ ἀπολελείμμεθα τὴν φρόνησιν τὸ ἀγαθὸν τὴν εὐδαιμονίαν. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τῆς μὲν ἀρετῆς μὴ παρουσίας εἰσὶν οἱ διδάσκοντες ὁποῖόν ἐστι καὶ κατάληψιν ἐμποιοῦντες, τῆς κακίας δὲ μὴ γενομένης οὐ δυνατὸν ἦν κτήσασθαι νόησιν. ^[10]

1067 D ὅρα γὰρ οἷα πείθουσιν ἡμᾶς οἱ κατὰ τὰς ἐννοίας φιλοσοφοῦντες, ὅτι τῇ μὲν ἀφροσύνῃ καταλαμβάνομεν τὴν φρόνησιν, ἡ δὲ φρόνησις ἄνευ τῆς ἀφροσύνης οὐθ' αὐτὴν <οὔτε τὴν> ἀφροσύνην καταλαμβάνειν πέφυκεν. Εἰ δὲ δὴ πάντως ἐδεῖτο κακοῦ γενέσεως ἡ φύσις, ἔν ἦν δήπου παράδειγμα κακίας ἱκανὸν ἢ δεύτερον· εἰ δὲ βούλει, δέκα φαύλους ἢ χιλίους ἢ μυρίους ἔδει γενέσθαι, καὶ μὴ κακίας μὲν φορὰν τοσαύτην τὸ πλῆθος— 'οὐ ψάμμος, ἢ κόνις, ἢ πτερὰ ποικιλοθρόων οἰωνῶν τόσσον ἂν χεύαιτ' ἀριθμόν'—, ἀρετῆς δὲ μὴδ' ἐνύπνιον. ^[11]

1067 E οἱ μὲν γὰρ ἐν Σπάρτῃ τῶν φιδιτίων ἐπιμελούμενοι δύο ἢ τρεῖς ἐπίτηδες εἴλωτας ἐμπεφορημένους ἀκράτου καὶ μεθύοντας <εἰσάγοντες> εἰς κοινὸν ἐπιδείκνυνται τοῖς νέοις ὁποῖόν ἐστι τὸ μεθύειν, ὅπως φυλάττωνται καὶ σωφρονῶσιν, ἐν δὲ τῷ βίῳ <μάτην> τὰ πολλὰ ταῦτα τῆς κακίας γέγονε παραδείγματα. νήφων γὰρ οὐδὲ εἷς ἐστι πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ ῥεμβόμεθα πάντες, ἀσχημονοῦντες καὶ κακοδαιμονοῦντες· οὕτως ὁ λόγος ἡμᾶς μεθύσκει καὶ τοσαύτης καταπίμπλησι ταραχῆς καὶ παραφροσύνης, οὐδὲν ἀπολείποντας τῶν κυνῶν, ἃς φησιν Αἴσωπος (fab. 138 Hr.) δερμάτων τινῶν ἐμπλεόντων ἐφιεμένους ὁρμῆσαι μὲν ἐκπίνειν τὴν θάλασσαν, ῥαγῆναι δὲ πρότερον ἢ τῶν δερμάτων λαβέσθαι. ^[10]

1067 F καὶ γὰρ ἡμᾶς ὁ λόγος ἐλπίζοντας εὐδαιμονήσειν δι' αὐτοῦ καὶ τῇ ἀρετῇ προσοίσεσθαι, πρὶν ἐπ' ἐκείνην ἀφικέσθαι, διέφθαρκε καὶ ἀπολώλεκε, πολλῆς ἀκράτου καὶ πικρᾶς κακίας προεμφορηθέντας· εἴ γε δὴ καὶ τοῖς ἐπ' ἄκρον προκόπτουσιν, ὥς οὗτοι λέγουσιν, οὔτε κουφισμὸς οὔτ' ἄνεσις ἔστιν οὔτ' ἀναπνοὴ τῆς ἀβελτερίας καὶ κακοδαιμονίας. Ὁ τοίνυν λέγων οὐκ ἀχρήστως γεγονέναι τὴν κακίαν ὅρα πάλιν οἷον αὐτὴν ἀποδείκνυσαι χρῆμα καὶ κτῆμα τοῖς ἔχουσι, γράφων ἐν τοῖς περὶ Κατορθωμάτων ὥς 'ὁ φαῦλος οὐδενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει χρεῖαν· οὐθέν ἐστιν αὐτῷ χρήσιμον, οὐθὲν οἰκεῖον, οὐθὲν ἀρμόττον'. ^[5]

1068 A πῶς οὖν εὐχρηστος ἡ κακία, μεθ' ἧς οὐδ' ὑγίεια χρήσιμον οὐδὲ πλῆθος χρημάτων οὐδὲ προκοπή; οὐ δεῖται δὲ τις ὧν τὰ μὲν προηγμένα καὶ ληπτὰ καὶ νῆ Δι' εὐχρηστα, τὰ δὲ κατὰ φύσιν, ὥς αὐτοὶ καλοῦσιν; εἴτα τούτων οὐδεὶς ἔχει χρεῖαν, ἂν μὴ γένηται σοφός; οὐδὲ τοῦ σοφὸς οὖν γενέσθαι χρεῖαν ἔχει ὁ φαῦλος.

1068 B οὐδὲ διψῶσιν οὐδὲ πεινῶσιν ἄνθρωποι, πρὶν σοφοὶ γενέσθαι; διψῶντες οὖν ὕδατος οὐκ ἔχουσι χρεῖαν οὐδ' ἄρτου πεινῶντες. 'ἔστε ξένοισι μελίχοις ἐοικότες στέγης τε μῦνον καὶ πυρὸς κεκρημένοις· οὗτος οὐκ εἶχε χρεῖαν ὑποδοχῆς; οὐδὲ χλαίνης ἐκεῖνος ὁ λέγων 'δὸς χλαῖναν Ἰππώνακτι· κάρτα γὰρ ῥιγῶ;' ἀλλὰ βούλει παράδοξον εἰπεῖν τι καὶ περιττὸν καὶ ἴδιον; λέγε τὸν σοφὸν μηδενὸς ἔχειν χρεῖαν μὴδὲ δεῖσθαί τινος· ἐκεῖνος ὄλβιος, ἐκεῖνος ἀπροσδεής, ἐκεῖνος αὐτάρκης μακάριος τέλειος. ^[10]

1068 C νυνὶ δὲ τίς ὁ ἱλιγγος οὗτος τὸν μὲν ἀνενδεᾶ δεῖσθαι ὧν ἔχει ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεᾶ μὲν εἶναι πολλῶν δεῖσθαι δὲ μηδενός; τουτὶ γὰρ λέγει Χρῦσιππος, ὥς οὐ δέονται μὲν ἐνδέονται δ' οἱ φαῦλοι, πεττῶν δίκην δεῦρο κάκει τὰς κοινὰς ἐννοίας μετατιθεῖς. πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὸ δεῖσθαι πρότερον εἶναι τοῦ ἐνδεῖσθαι νομίζουσιν, ἡγούμενοι τὸν οὐχ ἐτοίμων οὐδ' εὐπορίστων δεόμενον ἐνδεῖσθαι. κεράτων γοῦν καὶ πτερῶν οὐδεὶς ἐνδεής ἄνθρωπός ἐστιν, ὅτι μὴδὲ δεῖται τούτων· ἀλλ' ὅπλων ἐνδεεῖς λέγομεν καὶ χρημάτων καὶ ἱματίων, ὅταν ἐν χρεῖᾳ γενόμενοι μὴ τυγχάνωσι μὴδ' ἔχωσιν. οἱ δ' οὕτως ἐπιθυμοῦσιν αἰεὶ τι παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας φαίνεσθαι λέγοντες, ὥστε πολλάκις ἐξίστασθαι καὶ τῶν ἰδίων ἐπιθυμίας καινολογίας, ὥσπερ ἐνταῦθα. ^[10]

1068 D

Σκόπει δὲ μικρὸν ἀνωτέρω ἀναγαγὼν ἑαυτὸν. ἔν τι τῶν παρὰ τὰς ἐννοίας λεγομένων ἐστὶ τό
‘μηδένα φαῦλον ὠφελεῖσθαι’. καίτοι παιδευόμενοί γε πολλοὶ προκόπτουσι καὶ δουλεύοντες
ἐλευθεροῦνται καὶ πολιορκούμενοι σῶζονται καὶ π[λ]ηρούμενοι χειραγωγοῦνται καὶ
θεραπεύονται νοσοῦντες· ‘ἀλλ’ οὐκ ὠφελοῦνται τούτων τυγχάνοντες οὐδ’ εὖ πάσχουσιν οὐδ’
εὐεργέτας ἔχουσιν οὐδ’ εὐεργετῶν ἀμελοῦσιν.’ οὐ τοίνυν οὐδ’ ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι καὶ μὴν
οὐδ’ οἱ νοῦν ἔχοντες. ^[10]

1068 E ἀνύπαρκτον οὖν ἐστὶ τὸ ἀχάριστον· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποστεροῦσι χάριν λαμβάνοντες, οἱ δὲ
λαμβάνειν χάριν οὐ πεφύκασιν. ὅρα δὴ τί πρὸς ταῦτα λέγουσιν· ὅτι ‘ἡ χάρις εἰς τὰ μέσα
διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφελεῖν καὶ ὠφελεῖσθαι σοφῶν ἐστὶ, χάριτος δὲ καὶ φαῦλοι τυγχάνουσιν.’
εἴθ’ οἷς χάριτος μέτεστι, τούτοις οὐ μέτεστι χρεῖας; ὅπου δὲ διατείνει χάρις, ἐκεῖ χρήσιμον
οὐθέν ἐστιν οὐδ’ οἰκεῖον; ἄλλο δέ τι ποιεῖ τὴν ὑπουργίαν χάριν ἢ τὸ πρὸς τι χρήσιμον ὑπάρξει
τῷ δεομένῳ τὸν παρασχόντα; ΕΤΑΙΡΟΣ. Ταῦτα μὲν οὖν ἄφες. ἡ δὲ πολυτίμητος ὠφέλεια τίς
ἐστίν, ἣν ὥς μέγα τι τοῖς σοφοῖς ἐξαίρετον φυλάσσοντες οὐδ’ ὄνομα λείπουσιν αὐτῆς τοῖς
〈μη〉 σοφοῖς; ΔΙΑΔΟΥΜ. ^[10]

1068 F Ἄν εἷς σοφὸς ὅπουδῆποτε προτείνῃ τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην σοφοὶ
πάντες ὠφελοῦνται. τοῦτο τῆς φιλίας ἔργον αὐτῶν, εἰς τοῦτο τοῖς κοινοῖς ὠφελήμασι τῶν
σοφῶν αἱ ἀρεταὶ τελευτῶσιν. ἐλήρει δ’ Ἀριστοτέλης, ἐλήρει δὲ Ξενοκράτης (fr. ^[5]

1069 A 94), ὠφελεῖσθαι μὲν ἀνθρώπους ὑπὸ θεῶν ὠφελεῖσθαι δ’ ὑπὸ γονέων ὠφελεῖσθαι δ’ ὑπὸ
καθηγητῶν ἀποφαινόμενοι, τὴν δὲ θαυμαστὴν ἀγνοοῦντες ὠφέλειαν, ἣν οἱ σοφοὶ κινουμένων
κατ’ ἀρετὴν ἀλλήλων ὠφελοῦνται, κἂν μὴ συνῶσι μηδὲ γινώσκοντες τυγχάνωσι. Καὶ μὴν
πάντες ἄνθρωποι τὰς ἐκλογὰς καὶ τὰς τηρήσεις καὶ τὰς οἰκονομίας, ὅταν χρησίμων ᾖσι καὶ
ὠφελίμων, τότε χρησίμους καὶ ὠφελίμους ὑπολαμβάνουσι, καὶ κλειδὰς ὠνεῖται καὶ ἀποθήκας
φυλάττει χρηματικὸς ἀνὴρ ‘πλούτου διοίγων θάλαμον ἥδιστον χειρί’ (Eur. ^[5]

1069 B Bell. fr. 285, 8), τὸ δ’ ἐκλέγεσθαι τὰ πρὸς μηδὲν ὠφέλιμα καὶ τηρεῖν ἐπιμελῶς καὶ πολυπόνως
οὐ σεμνὸν οὐδὲ καλὸν 〈ἀλλ’ ἀπειρόκαλον〉 καὶ καταγέλαστόν ἐστιν. ὁ οὖν Ὀδυσσεύς, εἰ τὸν
δεσμὸν ἐκεῖνον ἐκμαθὼν παρὰ τῆς Κίρκης κατεσημαίνετο δι’ αὐτοῦ μὴ τὰ παρ’ Ἀλκινόου δῶρα,
τρίποδας καὶ λέβητας καὶ εἵματα καὶ χρυσὸν ἀλλὰ συρφετόν τινα καὶ λίθους καὶ ... συναγαγὼν
τὴν περὶ ταῦτα πραγματείαν καὶ κτῆσιν αὐτῶν καὶ τήρησιν εὐδαιμονικὸν ἔργον ἡγεῖτο καὶ
μακάριον, τίς ἂν ἐζήλωσε τὴν ἀνόητον ταύτην πρόνοιαν καὶ κενόσπουδον ἐπιμέλειαν; ἀλλὰ
μὴν τοῦτο τῆς Στωικῆς ὁμολογίας τὸ καλὸν ἐστὶ καὶ σεμνὸν καὶ μακάριον, ἕτερον δ’ οὐθέν ἄλλ’
ἐκλογὴ καὶ τήρησις ἀνωφελῶν πραγμάτων καὶ ἀδιαφόρων. ^[10]

1069 C τοιαῦτα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐκτὸς ἔτι μᾶλλον, εἴ γε κρασπέδοις καὶ ἀμίσι χρυσαῖς καὶ νῆ
Δία ληκύθοις, ὅταν τύχῃσι, παραβάλλουσι τὸν μέγιστον πλοῦτον· εἴθ’ ὥσπερ οἱ θεῶν τινῶν ἢ
δαιμόνων ἱερὰ δόξαντες ὑπερηφάνως καθυβρίσαι καὶ λοιδορῆσαι μετανοήσαντες εὐθύς
ὑποπίπτουσι καὶ κάθηνται ταπεινοὶ κατευλογοῦντες καὶ μεγαλύνοντες τὸ θεῖον, οὕτως ἐκεῖνοι
νεμέσει τινὶ τῆς μεγαλαυχίας ταύτης καὶ κενολογίας περιπεσόντες αὐθις ἐν τούτοις
ἐξετάζονται τοῖς ἀδιαφόροις καὶ μηδὲν πρὸς αὐτούς, μέγα βοῶντες ὥς ἔν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ
καλὸν καὶ σεμνόν, ἢ τούτων ἐκλογὴ καὶ περὶ ταῦτα οἰκονομία, καὶ τούτων μὴ τυγχάνοντας
οὐκ ἄξιόν ἐστι βιοῦν ἀλλ’ ἀποσφάττειν ἑαυτοὺς ἢ ἀποκαρτερεῖν, πολλὰ τῇ ἀρετῇ χαίρειν
φράσαντας. ^[5]

1069 D τὸν τοίνυν Θέογνιν αὐτοὶ παντελῶς ἀγεννῇ καὶ μικρὸν ἡγοῦνται λέγοντα (175) ‘χρὴ πενήν
φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον ῥίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ’ ἡλιβάτων’, ὥς
ἀποδειλιῶντα πρὸς τὴν πενίαν ἀδιάφορον οὔσαν· ἀλλ’ αὐτοὶ γε ταῦτα πεζῷ λόγῳ
παρακελεύονται καὶ λέγουσιν, ὅτι χρὴ νόσον φεύγοντα μεγάλην καὶ ἀλγηδὸνα σύντονον, ἐὰν

μη παρῇ ξίφος ἢ κώνειον, εἰς θάλατταν ἀφεῖναι καὶ ‘κατὰ πετρῶν ῥίπτειν’ ἑαυτόν· ὧν οὐδέτερον βλαβερὸν οὐδὲ κακὸν οὐδ’ ἀσύμφορόν ἐστιν, οὐδὲ κακοδαίμονας ποιεῖ τοὺς περιπίπτοντας. ^[5]

1069 E ‘Πόθεν οὖν’ φησὶν ‘ἄρξωμαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ καθήκοντος ἀρχὴν καὶ ὕλην τῆς ἀρετῆς, ἀφείδῃ τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν;’ πόθεν δ’ Ἀριστοτέλης, ὃ μακάριε, καὶ Θεόφραστος ἄρχονται; τίνας δὲ Ξενοκράτης καὶ Πολέμων λαμβάνουσιν ἀρχάς; οὐχὶ καὶ Ζήνων τούτοις ἠκολούθησεν ὑποτιθεμένοις στοιχεῖα τῆς εὐδαιμονίας τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν; ἀλλ’ ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τούτων ἔμειναν ὡς αἰρετῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ ὠφελίμων, καὶ τὴν ἀρετὴν προσλαβόντες <ἐν> αὐτοῖς ἐνεργοῦσαν οἰκείως χρωμένην ἐκάστῳ τέλειον ἐκ τούτων καὶ ὁλόκληρον ὦντο συμπληροῦν βίον καὶ συμπεραίνειν, τὴν ἀληθῶς τῇ φύσει πρόσφορον καὶ συνῶδον ὁμολογίαν ἀποδιδόντες. ^[5]

1069 F οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ τῆς γῆς ἀφαλλόμενοι καὶ καταφερόμενοι πάλιν ἐπ’ αὐτὴν ἐταράττοντο, τὰ αὐτὰ πράγματα ληπτὰ καὶ οὐχ αἰρετὰ καὶ οἰκεῖα καὶ οὐκ ἀγαθὰ καὶ ἀνωφελῆ μὲν εὐχρηστα δέ, καὶ οὐδὲν μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀρχὰς δὲ τῶν καθηκόντων ὀνομάζοντες, ἀλλ’ οἷος ὁ λόγος, τοιοῦτος ἦν ὁ βίος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ ἔπραττον οἷς ἔλεγον οἰκεῖα καὶ σύμφωνα παρεχόντων. ^[5]

1070 A ἡ δὲ τούτων αἵρεσις, ὥσπερ ἢ παρ’ Ἀρχιλόχῳ γυνὴ ‘τῇ μὲν ὕδωρ <ἐφόρει> δολοφρονέουσα χειρὶ τῇ δὲ πῦρ’, τοῖς μὲν προσάγεται τὴν φύσιν τοῖς δ’ ἀπωθεῖται δόγμασι· μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν ἔργοις καὶ τοῖς πράγμασιν ὡς αἰρετῶν καὶ ἀγαθῶν ἔχονται τῶν κατὰ φύσιν, τοῖς δ’ ὀνόμασι καὶ τοῖς ῥήμασιν <ὥς> ἀδιάφορα καὶ ἄχρηστα καὶ ἀρρεπῇ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀναίνονται καὶ προηλακίζουσιν. ^[10]

1070 B Ἐπεὶ δὲ καθόλου τὰγαθὸν ἅπαντες ἄνθρωποι χαρτὸν νοοῦσιν, εὐκταῖον εὐτυχὲς ἀξίαν ἔχον τὴν μεγίστην αὐτάρκες ἀπροσδεές, ὅρα τὸ τούτων παρατιθεῖς ἀγαθόν, ἃρά γε χαρτὸν ποιεῖ τὸ φρονίμως τὸν δάκτυλον προτείνει; τί δ’; εὐκταῖόν ἐστι φρονίμη στρέβλωσις; εὐτυχεῖ δ’ ὁ κατακρημνίζων ἑαυτὸν εὐλόγως; ἀξίαν δ’ ἔχει τὴν μεγίστην, ὃ πολλάκις αἰρεῖ λόγος ἀντὶ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ προέσθαι; τέλειον δὲ καὶ αὐτάρκες ἐστίν, οὗ [μὴ] παρόντος, ἂν μὴ τυγχάνωσι τῶν ἀδιαφόρων, οὐχ ὑπομένουσιν οὐδὲ βούλονται ζῆν; γέγονε δ’ ἕτερος λόγος, ὅφ’ οὗ μᾶλλον ἢ συνήθεια παρανενομήται, τὰς μὲν γνησίας ὑφαιρουντος αὐτοῦ καὶ ἀποσπῶντος ἐννοίας ὥσπερ τέκνα, νόθας δ’ ὑποβάλλοντος ἐτέρας θηριώδεις καὶ ἀλλοκότους καὶ ταύτας ἀντ’ ἐκείνων ἐκτιθηνεῖσθαι καὶ στέργειν ἀναγκάζοντος; καὶ ταῦτ’ ἐν τοῖς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν αἰρετῶν τε καὶ φευκτῶν οἰκείων τε καὶ ἀλλοτρίων, ἃ μᾶλλον ἔδει θερμῶν [τε] καὶ ψυχρῶν λευκῶν τε καὶ μελάνων σαφεστέραν ἔχειν τὴν ἐνἀργειαν· ἐκείνων μὲν γὰρ ἔξωθέν εἰσιν αἱ φαντασίαι ταῖς αἰσθήσεσιν ἐπεισόδιοι, ταῦτα δ’ ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν ἐν ἡμῖν σύμφυτον ἔχει τὴν γένεσιν; οἱ δ’ ὥσπερ εἰς τὸν ψευδόμενον ἢ τὸν κυριεύοντα μετὰ τῆς διαλεκτικῆς ἐμβάλλοντες εἰς τὸν περὶ εὐδαιμονίας τόπον ἔλυσαν μὲν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐν αὐτῷ μυρίας δ’ ἐποίησαν. ^[10]

1070 D Καὶ μὴν ὅτι δυοῖν ἀγαθῶν, τοῦ μὲν τέλους τοῦ δὲ πρὸς τὸ τέλος, μεῖζον ἐστὶ τὸ τέλος καὶ τελειότερον, ὅπ’ οὐδενὸς ἀγνοεῖται. γινώσκει δὲ καὶ Χρύσιππος τὴν διαφοράν, ὡς δηλόν ἐστιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ἀγαθῶν· τοῖς γὰρ τέλος ἡγουμένοις τὴν ἐπιστήμην ἀνομολογεῖ, καὶ τίθησιν *** ἔν γε τοῖς περὶ Δικαιοσύνης· εἰ μὲν τις ὑπόθοιτο τὴν ἡδονὴν τέλος, οὐκ οἶεται σῶζεσθαι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μὴ τέλος ἀλλ’ ἀπλῶς ἀγαθόν, οἶεται· τὰς δὲ λέξεις οὐκ οἶομαί σε δεῖσθαι νῦν ἀκούειν ἐμοῦ καταλέγοντος· τὸ γὰρ τρίτον περὶ Δικαιοσύνης βιβλίον ἐστὶ πανταχόθεν λαβεῖν. ^[10]

1070 E ὅταν οὖν αὐθις, ὦ φίλε, μὴθὲν ἀγαθὸν λέγωσι μὴθενὸς ἀγαθοῦ μεῖζον εἶναι μὴδ’ ἔλαττον ἀλλ’ ἴσον τῷ τέλει τὸ μὴ τέλος, οὐ ταῖς κοιναῖς μόνον ἐννοίαις ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτῶν λόγοις φαίνονται μαχόμενοι. καὶ πάλιν εἰ δυοῖν κακοῖν ὅφ’ οὗ μὲν γινόμεθα χεῖρονες, ὅταν

παραγένηται, τὸ δὲ βλάπτει μὲν οὐ ποιεῖ δὲ χείρονας, παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι μὴ λέγειν ἐκεῖνο μεῖζον εἶναι κακόν, ὅφ' οὗ γινόμεθα χείρονες, ὅταν παραγένηται, τοῦ ὃ βλάπτει μὲν οὐ ποιεῖ δὲ χείρονας, μηδὲ κακίονα βλάβην τὴν κακίονας ἡμᾶς ἀποτελοῦσαν. ἀλλ' ὁμολογεῖ γε Χρυσίππος εἶναι τινὰς φόβους καὶ λύπας καὶ ἀπάτας, αἱ βλάπτουσι μὲν ἡμᾶς χείρονας δ' οὐ ποιοῦσιν. ^[10]

1070 F ἔντυχε δὲ τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Πλάτωνα γεγραμμένων περὶ Δικαιοσύνης· καὶ γὰρ ἄλλων ἕνεκα τὴν ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς εὐρησιλογίαν ἄξιον ἱστορῆσαι, πάντων ἀπλῶς πραγμάτων καὶ δογμάτων οἰκείων ὁμοῦ καὶ ἀλλοτρίων ἀφειδοῦσαν. Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι δύο τέλη καὶ σκοποὺς προκεῖσθαι τοῦ βίου καὶ μὴ πάντων, ὅσα πράττομεν, ἐφ' ἧν τι γίνεσθαι τὴν ἀναφοράν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐστι παρὰ τὴν ἔννοιαν ἄλλο μὲν εἶναι τέλος, ἐπ' ἄλλο δὲ τῶν πραττομένων ἕκαστον ἀναφέρεσθαι· τούτων δ' αὐτοὺς ὑπομένειν ἀνάγκη θάτερον. ^[5]

1071 A εἰ γὰρ αὐτὰ μὲν <τὰ> πρώτα κατὰ φύσιν <ἀγ> αἰὲς μὴ ἐστίν, ἢ δ' εὐλόγιστος ἐκλογὴ καὶ λῆψις αὐτῶν καὶ τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἕνεκα τοῦ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐκεῖνο δεῖ πάντα ἔχειν τὰ πραττόμενα τὴν ἀναφοράν, τὸ τυγχάνειν τῶν πρώτων κατὰ φύσιν. εἴπερ γὰρ οἴονται μὴ στοχαζομένους μηδ' ἐφιεμένους τοῦ τυχεῖν ἐκείνων τὸ τέλος ἔχειν ἄλλο ἕνεκα οὗ δεῖ ἀναφέρεσθαι, τὴν τούτων ἐκλογὴν καὶ μὴ ταῦτα· τέλος μὲν γὰρ τὸ ἐκλέγεσθαι καὶ λαμβάνειν ἐκεῖνα φρονίμως, ἐκεῖνα δ' αὐτὰ καὶ τὸ τυγχάνειν αὐτῶν οὐ τέλος, ἀλλ' ὥσπερ ὕλη τις ὑπόκειται τὴν ἐκλεκτικὴν ἀξίαν ἔχουσα· τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τοῦνομα λέγειν καὶ γράφειν αὐτοὺς ἐνδεικνυμένους τὴν διαφοράν. ^[5]

1071 B ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἀνδρικῶς μὲν ἀπομεμνημόνευκας καὶ ὃ λέγουσι καὶ ὡς λέγουσι. ΔΙΑΔΟΥΜ. Σκόπει δ' ὅτι ταῦτο πάσχουσι τοῖς τὴν σκιὰν ὑπεράλλεσθαι τὴν αὐτῶν ἐφιεμένοις· οὐ γὰρ ἀπολείπουσιν ἀλλὰ συμμεταφέρουσι τὴν ἀτοπίαν τῷ λόγῳ, πορρωτάτῳ τῶν ἐννοιῶν ἀφισταμένην. ὡς γὰρ εἰ τοξεύοντα φαίη τις οὐχὶ πάντα ποιεῖν τὰ παρ' αὐτὸν ἕνεκα τοῦ βαλεῖν τὸν σκοπὸν ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πάντα ποιῆσαι τὰ παρ' αὐτόν, αἰνίγμασιν ὅμοια καὶ τεράστια δόξειεν ἂν περαίνειν, οὕτως οἱ τριπέμπελοι βιαζόμενοι μὴ τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν τοῦ στοχάζεσθαι τῶν κατὰ φύσιν εἶναι τέλος, ἀλλὰ τὸ λαμβάνειν καὶ ἐκλέγεσθαι, μηδὲ τὴν ἔφεσιν τῆς ὑγείας καὶ διώξιν εἰς τὸ ὑγιαίνειν ἐκάστῳ τελευτᾶν, ἀλλὰ τούναντίον τὸ ὑγιαίνειν ἐπὶ τὴν ἔφεσιν αὐτοῦ καὶ διώξιν ἀναφέρεσθαι, περιπάτους τινὰς καὶ ἀναφωνήσεις καὶ τομὰς νῆ Δία καὶ φαρμακείας εὐλογίστους τέλη ποιούμενοι τῆς ὑγείας, οὐχὶ τούτων ἐκείνην, ὅμοια ληροῦσι τῷ λέγοντι 'δειπνῶμεν, ἵνα θύωμεν, ἵνα λουώμεθα' (Com. ^[10]

1071 D adesp. 464). μᾶλλον δ' ἐκεῖνος εἰωθὸς τι καὶ νενομισμένον ἀλλάττει καὶ ταραττει τὴν τάξιν· ἃ <δ> οὗτοι λέγουσι, τὴν πᾶσαν ἔχει τῶν πραγμάτων ἀνατροπὴν καὶ σύγχυσιν· 'οὐ σπουδάζομεν εὐκαίρως περιπατεῖν ἕνεκα τοῦ πέττειν τὴν τροφήν ἀλλὰ <πέττειν τὴν τροφήν> ἕνεκα τοῦ περιπατεῖν εὐκαίρως· ἤπου καὶ τὴν ὑγίειαν ἢ φύσιν τοῦ ἐλλεβόρου χάριν πεποίηκεν, οὐ τῆς ὑγείας τὸν ἐλλέβορον; τί γὰρ ἄλλο καταλείπεται αὐτοῖς εἰς ὑπερβολὴν παραδοξολογίας ἢ τοιαῦτα ληρεῖν; τί γὰρ διαφέρει τοῦ λέγοντος γεγονέναι τὴν ὑγίειαν τῶν φαρμάκων ἕνεκα, μὴ τὰ φάρμακα τῆς ὑγείας ὃ τὴν ἐκλογὴν τὴν περὶ τὰ φάρμακα καὶ σύνθεσιν καὶ χρῆσιν αὐτῶν αἰρετωτέραν ποιῶν τῆς ὑγείας, μᾶλλον δὲ τὴν μὲν οὐδ' ὅλως αἰρετὸν ἡγούμενος, ἐν δὲ τῇ περὶ ἐκεῖνα πραγματείᾳ τὸ τέλος τιθέμενος καὶ τὴν ἔφεσιν ἀποφαίνων τῆς τεύξεως <τέλος>, οὐ τῆς ἐφέσεως τὴν τεύξιν; τῇ γὰρ ἐφέσει νῆ Δία τὸ εὐλογίστως καὶ τὸ φρονίμως πρόσεστι. ^[5]

1071 E 'πάνυ μὲν οὖν, φήσομεν, ἂν ὡς πρὸς τέλος ὁρᾷ τὴν τεύξιν ὧν διώκει καὶ τὴν κτῆσιν· εἰ δὲ μή, τὸ εὐλόγιστον αὐτῆς ἀφαιρεῖται, πάντα ποιούσης ἕνεκα τοῦ τυχεῖν, οὗ τυχεῖν οὐ σεμνὸν οὐδὲ μακάριόν ἐστι. <Ἐπειδὴ δ> ἐνταῦθα <τοῦ> λόγου γεγόναμεν, τί ἂν φαίης μᾶλλον εἶναι παρὰ τὴν ἔννοιαν ἢ τὸ μὴ λαβόντας ἔννοιαν ἀγαθοῦ μηδὲ σχόντας ἐφίεσθαι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ

διώκειν; ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ Χρύσιππος εἰς ταύτην [μᾶλλον] συνελαύνει τὸν Ἀρίστωνα τὴν ἀπορίαν, ὡς τῶν πραγμάτων <οὐ διδόντων> τὴν πρὸς τὸ μὴτ' ἀγαθὸν μήτε κακὸν ἀδιαφορίαν ἐπινοῆσαι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ μὴ προεπινοηθέντων· οὕτως γὰρ αὐτῆς φανεῖσθαι τὴν ἀδιαφορίαν προϋφισταμένην, εἰ νόησιν μὲν αὐτῆς οὐκ ἔστι λαβεῖν μὴ πρότερον τοῦ ἀγαθοῦ νοηθέντος, ἄλλο δ' οὐθὲν ἀλλ' αὐτὴ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐστίν. ^[5]

1072 A ἴθι δὲ καὶ σκόπει τὴν ἐκ τῆς Στοᾶς ταύτην ἀρνούμενην ἀδιαφορίαν καλουμένην δ' ὁμολογίαν, ὅπως δὴ καὶ ὀπόθεν παρέσχεν αὐτὴν ἀγαθὸν νοηθῆναι. εἰ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ χωρὶς οὐκ ἔστι νοῆσαι τὴν πρὸς τὸ μὴ ἀγαθὸν ἀδιαφορίαν, ἔτι μᾶλλον ἢ τῶν ἀγαθῶν φρόνησις ἐπίνοιαν αὐτῆς οὐ δίδωσι τοῖς ἀγαθὸν μὴ προεγνωσάσιν. ἀλλ' ὥσπερ ὑγιεινῶν καὶ νοσερῶν τέχνης οὐ γίνεται νόησις, οἷς μὴ πρότερον αὐτῶν ἐκείνων γέγονεν, οὕτως ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐπιστήμης οὐκ ἔστιν ἔννοιαν λαβεῖν μὴ τὰγαθὰ καὶ τὰ κακὰ προεγνωσάντας. ^[10]

1072 B τί οὖν ἀγαθὸν ἐστίν; οὐδὲν ἀλλ' ἢ φρόνησις. τί δ' ἢ φρόνησις; οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀγαθῶν ἐπιστήμη. ΕΤΑΙΡΟΣ. Πολὺς οὖν ὁ Διὸς Κόρινθος ἐπὶ τὸν λόγον αὐτῶν ἀφίκται. ΔΙΑΔΟΥΜ. Τὴν γὰρ ὑπέρου περιτροπὴν, ἵνα μὴ σκώπτειν δοκῆς, ἔασον· καίτοι τόν γε λόγον αὐτῶν ὁμοιον ἐκείνῳ πάθος κατέληφε. φαίνεται γὰρ εἰς τὴν τὰγαθοῦ νόησιν αὐτὴν νοῆσαι δεόμενος φρόνησιν <τὴν δ' αὖ φρόνησιν> ἐν τῇ περὶ τὰγαθὸν ζητῶν νοήσει, καὶ πρὸ τῆς ἐτέρας ἀναγκαζόμενος ἀεὶ τὴν ἐτέραν διώκειν, ἀπολειπόμενος δ' ἐκατέρας τῷ <πρὸς τὸ> πρὸ αὐτῆς νοούμενον δεῖσθαι τοῦ χωρὶς νοηθῆναι μὴ δυναμένου. καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον ἔστι τὴν οὐκέτι διαστροφὴν ἀλλ' ἐκστροφὴν αὐτῶν τοῦ λόγου καὶ ἀπαγωγὴν τελέως εἰς τὸ μηδὲν καταμαθεῖν. ^[10]

1072 C οὐσίαν τὰγαθοῦ τίθενται τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν· ἐκλογὴ δ' οὐκ ἔστιν εὐλόγιστος ἢ <μὴ> πρὸς τι γενομένη τέλος, ὡς προεῖρηται. τί οὖν τοῦτ' ἐστίν; οὐδὲν ἄλλο, φασίν, ἢ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογαῖς. πρῶτον μὲν οὖν οἴχεται καὶ διαπέφευγεν ἡ ἔννοια τοῦ ἀγαθοῦ· τὸ γὰρ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς σύμπτωμα δήπουθ' ἐστὶ γινόμενον ἀπὸ ἕξεως τῆς εὐλογιστίας· διὸ ταύτην μὲν ἀπὸ τοῦ τέλους, τὸ τέλος δ' οὐκ ἄνευ ταύτης ἀναγκαζόμενοι νοεῖν, ἀπολειπόμεθα τῆς ἀμφοῖν νοήσεως. ἔπειτα, ὃ μεῖζόν ἐστι, τῷ μὲν δικαιοτάτῳ λόγῳ τὴν εὐλόγιστον ἐκλογὴν ἀγαθῶν ἔδει καὶ ὠφελίμων καὶ συνεργῶν πρὸς τὸ τέλος ἐκλογὴν εἶναι· τὸ γὰρ ἐκλέγεσθαι τὰ μήτε συμφέροντα μήτε τίμια μήθ' ὅλως αἰρετὰ πῶς εὐλόγιστόν ἐστιν; ἔστω γάρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εὐλόγιστος ἐκλογὴ τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν· ὅρα τοίνυν, ὡς εἰς πάγκαλόν τι καὶ σεμνὸν αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξήκει κεφάλαιον. ^[5]

1072 D ἔστι γάρ, ὡς ἔοικε, τέλος κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν. ΕΤΑΙΡΟΣ. Ἄλλ' οὕτως μὲν ἀκούοντι τῶν ὀνομάτων ἀλλόκοτόν τι φαίνεται δεινῶς, ὧ ἐταῖρε, τὸ φραζόμενον· ἔτι δὲ δέομαι μαθεῖν πῶς τοῦτο συμβαίνει. ^[10]

1072 E ΔΙΑΔΟΥΜ. Προσεκτέον οὖν σοι μᾶλλον. οὐ γὰρ τοῦ τυχόντος ἐστὶν αἵνιγμα συνιέναι· ἄκουε δὴ καὶ ἀποκρίνου. ἄρ' οὖν τέλος ἐστὶ κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς τῶν κατὰ φύσιν; ΕΤΑΙΡΟΣ. Λέγουσιν οὕτως. ΔΙΑΔΟΥΜ. Τὰ δὲ κατὰ φύσιν πότερον ὡς ἀγαθὰ ἐκλέγονται ἢ ὡς ἀξίας τινὰς ἔχοντα ἢ προαγωγὰς; ΕΤΑΙΡΟΣ. <Ὡς ἔχοντα προαγωγὰς>. ΔΙΑΔΟΥΜ. <Καὶ> τοῦτο πρὸς τὸ τέλος ἢ πρὸς ἕτερόν τι τῶν ὄντων; ΕΤΑΙΡΟΣ. Οὐ νομίζω, ἀλλὰ πρὸς τέλος. ΔΙΑΔΟΥΜ. Ἦδη τοίνυν ἀποκαλύψας ὅρα τὸ συμβαῖνον αὐτοῖς, ὅτι τέλος ἐστὶ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν· ἄλλην γὰρ οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας οὐτ' ἔχειν φασὶν οὔτε νοεῖν οἱ ἄνδρες ἢ τὴν πολυτίμητον εὐλογιστίαν ταύτην περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξίαν ἐχόντων. ^[5]

1072 F Ἄλλὰ τοῦτο μὲν εἰσιν οἱ πρὸς Ἀντίπατρον οἰόμενοι λέγεσθαι μὴ πρὸς τὴν αἵρεσιν· ἐκείνων γὰρ ὑπὸ Καρνεάδου πιεζόμενον εἰς ταύτας καταδύεσθαι τὰς εὐρησιλογίας. τῶν δὲ περὶ ἔρωτος φιλοσοφουμένων ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας τῆς ἀτοπίας πᾶσιν αὐτοῖς μέτεστιν. ^[10]

- 1073 A αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τοὺς νέους, φαύλους γ' ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ τοὺς σοφοὺς· ἐκείνων δὲ τῶν καλῶν μηδένα μῆτ' ἐρᾶσθαι μῆτ' ἀξιέραστον εἶναι. καὶ οὐ τοῦτό πω δεινόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐρασθέντας αἰσchrῶν παύεσθαι λέγουσι καλῶν γενομένων. καὶ τίς ἔρωτα γινώσκει τοιοῦτον, ὃς ἅμα σώματος μοχθηρία <μοχθηρίας> ψυχῆς βλεπομένης συνέχεται καὶ ἀνάπτεται, κάλλους δ' ἅμα φρονήσει μετὰ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης ἐγγινομένου κατασβέννυται καὶ ἀπομαραινεται; οὐς μηδὲν οἶομαι τῶν κωνώπων διαφέρειν· χαίρουσι γὰρ λάμπη καὶ ὄξει, τὸν δὲ πότιμον καὶ χρηστὸν οἶνον ἀποπετόμενοι φεύγουσιν. ἦν δὲ λέγοντες καὶ ὀνομάζοντες ἔμφασιν κάλλους ἐπαγωγὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ πιθανόν· ἐν γὰρ αἰσχίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφασις γένοιτο κάλλους, εἴπερ, ὡς λέγουσιν, ἡ μοχθηρία τοῦ ἥθους ἀναπίμπλησι τὸ εἶδος. ^[5]
- 1073 B ἔπειτα κομιδῇ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν ἀξιέραστον εἶναι τὸν αἰσchrόν, ὅτι μέλλει ποτὲ καὶ προσδοκᾶται κάλλος ἔξειν, κτησάμενον δὲ τοῦτο καὶ γενόμενον καλὸν καὶ ἀγαθὸν ὑπὸ μηδενὸς ἐρᾶσθαι. ΕΤΑΙΡΟΣ. Θήρα γάρ τις, φασίν, ἐστὶν ὁ ἔρωσις ἀτελοῦς μὲν εὐφυοῦς δὲ μειρακίου πρὸς ἀρετήν. ΔΙΑΔΟΥΜ. Εἶθ', ὦ βέλτιστε, πράττομεν ἄλλο νῦν ἢ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἐλέγχομεν, οὔτε πιθανοῖς πράγμασιν οὐθ' ὠμίλημένοις ὀνόμασι τὰς κοινὰς ἐκστρέφουσιν ἡμῶν καὶ παραβιαζομένην ἔννοιαν; οὐδεὶς γὰρ ἦν ὁ κωλύων τὴν περὶ τοὺς νέους τῶν σοφῶν σπουδὴν, εἰ πάθος αὐτῇ μὴ πρόσεστι, θήραν ἢ φιλοποιίαν προσαγορευομένην ἔρωτα δ' ἔδει καλεῖν ὃν πάντες ἄνθρωποι καὶ πᾶσαι νοοῦσι καὶ ὀνομάζουσιν, <ὡς Ὀμηρος (α 366)· 'πάντες δ' ἡρήσαντο παραί' λεχέεσσι κλιθῆναι· <καί (Ξ 315) 'οὐ γὰρ πώποτε μ' ὦδε θεᾶς> ἔρος οὐδὲ γυναικὸς <θυμὸν> ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς ἐδάμασσεν. ^[10]
- 1073 C 'Εἰς τοιαῦτα μέντοι πράγματα τὸν ἡθικὸν λόγον ἐκβάλλοντες, ἑλκτὰ καὶ οὐδὲν ὑγιὲς ἀλλὰ πᾶν περίξ, *** εὐτελίζουσι καὶ διασύρουσιν, ὡς δὴ μόνοι τὴν φύσιν καὶ συνήθειαν ὀρθοῦντες ἢ χρῆ καὶ καθιστάντες τὸν λόγον, ὃς ἅμ' ἀποστρέφει καὶ ἐπάγει ταῖς ἐφέσεσι καὶ διώξει καὶ ὁρμαῖς πρὸς τὸ οἰκεῖον ἕκαστον. ^[15]
- 1073 D ἡ δὲ συνήθεια τῆς διαλεκτικῆς διέραμα γινομένη χρηστὸν μὲν οὐδὲν οὐδ' ὑγιὲς ἀπολέλαυκεν, ἀλλ' ὥσπερ ἀκοὴ νοσώδης ὑπὸ κενῶν ἤχων δυσηκοΐας καὶ ἀσαφείας ἐμπέπλησται. περὶ ἧς αὐθις ἐτέραν ἀρχὴν λαβόντες, εἰ βούλει, διαλεξόμεθα· νυνὶ δὲ τὸν φυσικὸν αὐτῶν λόγον, οὐχ ἦττον τοῦ περὶ τελῶν διαταράττοντα τὰς κοινὰς προλήψεις, ἐν τοῖς κυριωτάτοις καὶ πρώτοις ἐπιδράμωμεν. Καθόλου μὲν ἄτοπον καὶ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν εἶναι μὲν τι μὴ ὃν δ' εἶναι, *** μὲν οὐκ ὄντα δ' εἶναι λεγόντων ἀτοπώτατόν ἐστι τὸ ἐπὶ τοῦ παντὸς λεγόμενον. ^[10]
- 1073 E κενὸν γὰρ ἄπειρον ἔξωθεν τῷ κόσμῳ περιθέντες οὔτε σῶμα τὸ πᾶν οὐτ' ἀσώματον εἶναι λέγουσιν. ἔπεται δὲ τούτῳ τὸ μὴ ὃν εἶναι τὸ πᾶν· ὄντα γὰρ μόνα τὰ σώματα καλοῦσιν. ἔπειτα δ' ὄντος τὸ ποιεῖν τι καὶ πάσχειν, τὸ δὲ πᾶν οὐκ ὄν ἐστίν· ὥστ' οὔτε τι ποιήσει οὔτε τι πείσεται τὸ πᾶν. ἀλλ' οὐδ' ἐν τόπῳ ἔσται· σῶμα γὰρ δήπου τὸ ἐπέχον τόπον, οὐ σῶμα δὲ τὸ πᾶν, ὥστ' οὐδαμοῦ τὸ πᾶν. καὶ μὴν <ῶ> τὸν αὐτὸν ἐπέχειν τόπον συμβέβηκε, τοῦτο [τὸ] μένον· ὥστ' οὐ μένει τὸ πᾶν· οὐ γὰρ ἐπέχει τόπον. ἀλλ' οὐδὲ κινεῖται· πρῶτον ὅτι καὶ τῷ κινουμένῳ τόπου δεῖ καὶ χώρας ὑποκειμένης, ἔπειθ' ὅτι τὸ [μὴ] κινούμενον ἢ αὐτὸ κινεῖν ἢ ὑφ' ἑτέρου πάσχειν πέφυκε· τὸ μὲν οὖν ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον ἔχει τινὰς νεύσεις ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ῥοπὰς κατὰ βάρος ἢ κουφότητα· κουφότης δὲ καὶ βάρος ἦτοι σχέσεις τινὲς ἢ δυνάμεις εἰσὶν ἢ διαφοραὶ πάντως σώματος· τὸ δὲ πᾶν οὐ σῶμά ἐστιν· ὥστ' ἀνάγκη μῆτε βαρὺ μῆτε κοῦφον εἶναι τὸ πᾶν μὴδ' ἔχειν ἐξ ἑαυτοῦ κινήσεως ἀρχήν. ^[5]
- 1074 A ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὑφ' ἑτέρου κινῆσεται τὸ πᾶν· ἕτερον γὰρ οὐδὲν ἐστὶ τοῦ παντός· ὥστ' ἀνάγκη λέγειν αὐτοῖς ὅπερ λέγουσι μῆτε μένον εἶναι τὸ πᾶν μῆτε κινούμενον. ὅλως δέ, ἐπεὶ τὸ λέγειν σῶμα τὸ πᾶν μὴδ' ἔνεστι κατ' αὐτούς, σῶμα δ' οὐρανὸς καὶ γῆ καὶ ζῶα καὶ φυτὰ καὶ ἄνθρωποι

καὶ λίθοι, τὸ μὴ ὄν σῶμα σώματα μέρη ἔξει καὶ τοῦ μὴ ὄντος μέρη ὄντα ἔσται καὶ τὸ μὴ βαρὺ
χρήσεται βαρέσι μορίοις καὶ κούφοις τὸ μὴ κούφον· ὣν οὐδ' ὀνείρατα λαβεῖν μᾶλλον ἔστι παρὰ
τὰς κοινὰς ἐννοίας. ^[10]

1074 B καὶ μὴν οὕτως οὐδὲν ἐναργές ἐστι καὶ τῶν κοινῶν ἐχόμενον ἐννοιῶν ὡς τό, εἴ τι μὴ ἔμψυχόν
ἐστίν, ἐκεῖνο ἄψυχον εἶναι, καὶ πάλιν, εἴ τι μὴ ἄψυχον, ἐκεῖνο ἔμψυχον εἶναι· καὶ ταύτην οὖν
ἀνατρέπουσι τὴν ἐνάργειαν οὗτοι, τὸ πᾶν ὁμολογοῦντες μὴτ' ἔμψυχον εἶναι μὴτ' ἄψυχον. ἄνευ
δὲ τούτων, ἀτελὲς μὲν οὐδεὶς νοεῖ τὸ πᾶν, οὗ γε δὴ μὴθὲν μέρος ἄπεστιν· οὗτοι δὲ τέλειον οὐ
φασιν εἶναι τὸ πᾶν ὠρισμένον γάρ τι τὸ τέλειον, τὸ δὲ πᾶν ὑπ' ἀπειρίας ἀόριστον· οὐκοῦν ἔστι
τι κατ' αὐτούς, ὃ μὴτ' ἀτελὲς μὴτε τέλειόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν οὔτε μέρος ἐστὶ τὸ πᾶν (οὐθὲν γὰρ
αὐτοῦ μεῖζον), οὐθ' ὅλον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι· τεταγμένου γὰρ τὸ ὅλον κατηγορεῖσθαι, τὸ δὲ πᾶν
δι' ἀπειρίαν καὶ ἀόριστον εἶναι καὶ ἄτακτον. ^[10]

1074 C αἴτιον τοίνυν οὔτε τοῦ παντὸς ἕτερόν ἐστι τῷ μὴθὲν εἶναι παρὰ τὸ πᾶν ἕτερον, οὔτ' ἄλλου τὸ
πᾶν ἄλλ' οὐδ' ἑαυτοῦ· ποιεῖν γὰρ οὐ πέφυκε, τῷ δὲ ποιεῖν τὸ αἴτιον νοεῖται. φέρε τοίνυν πάντας
ἀνθρώπους ἐρωτᾶσθαι, τί νοοῦσι τὸ μὴθὲν καὶ τίνα τοῦ μὴθενὸς ἐπίνοιαν λαμβάνουσιν· ἄρ'
οὐκ ἂν εἴποιεν, ὡς τὸ μὴτ' αἴτιον ὑπάρχον μὴτ' αἴτιον ἔχον μὴθ' ὅλον μὴτε μέρος μὴτε τέλειον
μὴτ' ἀτελὲς μὴτ' ἔμψυχον μὴτ' ἄψυχον μὴτε κινούμενον μὴτε μένον που μὴδ' ὑπάρχον μὴτε
σῶμα μὴτ' ἀσώματον; τοῦτο καὶ οὐκ ἄλλο τι τὸ οὐθὲν ἐστίν. ^[10]

1074 D ὅταν οὖν ὅσα πάντες οἱ λοιποὶ τοῦ μὴθενός, οὗτοι μόνοι τοῦ παντὸς κατηγοροῦσι, ταῦτόν ὡς
ἔοικε φαίνονται τῷ μὴθενὶ τὸ πᾶν ποιοῦντες. οὐθὲν οὖν ἔτι δεῖ λέγειν τὸν χρόνον τὸ
κατηγόρημα τὸ ἀξίωμα τὸ συνημμένον τὸ συμπεπλεγμένον, οἷς χρῶνται μὲν μάλιστα τῶν
φιλοσόφων, ὄντα δ' οὐ λέγουσιν εἶναι. καίτοι τό γ' ἀληθὲς ὄν μὴ εἶναι μὴδ' ὑπάρχειν, ἀλλὰ
καταλαμβάνεσθαι καὶ καταληπτὸν εἶναι καὶ πιστὸν ᾧ τῆς οὐσίας τοῦ ὄντος μὴ μέτεστι, πῶς
[οὖν] οὐ πᾶσαν ἀτοπίαν ὑπερβέβληκεν; Ἀλλὰ μὴ δοκῇ ταῦτα λογικωτέραν ἔχειν τὴν ἀπορίαν,
ἀψώμεθα τῶν φυσικωτέρων. ^[10]

1074 E ἐπεὶ τοίνυν (Orph. fr. 21a 2) 'Ζεὺς ἀρχὴ Ζεὺς μέσσα Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται' ὡς αὐτοὶ λέγουσι,
μάλιστα μὲν ἔδει τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας, εἴ <τι> ταραχῶδες ἢ πλανητὸν ἐγγέγονεν αὐταῖς,
ἰωμένους ἀπευθύνειν καὶ κατορθοῦν ἐπὶ τὸ βέλτιστον· εἰ δὲ μὴ, <πεισ> θέντας γ' ἔαν ὡς
ἔχουσιν ὑπὸ τοῦ νόμου ἕκαστοι καὶ τῆς συνηθείας πρὸς τὸ θεῖον (Soph. Ant. 456). 'οὐ γάρ τι νῦν
γε κᾶχθές ἀλλ' αἰεὶ ποτε ζῇ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅτου 'φάνη' οἱ δ' ὥσπερ ἀφ' ἐστίας
ἀρξάμενοι τὰ καθεστῶτα κινεῖν καὶ πάτρια τῆς περὶ θεῶν δόξης οὐδεμίαν, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν,
ἐννοίαν ὑγιῇ καὶ ἀκέραιον ἀπολελοίपाσι. ^[10]

1074 F τίς γάρ ἐστιν ἄλλος ἀνθρώπων ἢ γέγονεν, ὃς οὐκ ἄφθαρτον νοεῖ καὶ αἰδίδιον τὸ θεῖον; τί ταῖς
κοιναῖς προλήψεσι περὶ θεῶν ὁμολογουμένως ἀναπεφώνηται μᾶλλον ἢ τὰ τοιαῦτα (Ζ 46) 'τῷ
ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἥματα πάντα' <καί> (E 442) 'ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων
τ' ἀνθρώπων' καὶ τό (Pind. ^[7]

1075 A fr. 143) 'κεῖνοι γάρ τ' ἄνοσοι καὶ ἀγήραοι πόνων τ' ἄπειροι, βαρυβόαν πορθμὸν πεφευγότες
'Αχέροντος;' καὶ ἴσως ἐντύχοι τις ἂν ἔθνεσι βαρβάρους καὶ ἀγρίους θεὸν μὴ νοοῦσι, θεὸν δὲ νοῶν
μὴ νοῶν δ' ἄφθαρτον μὴδ' αἰδίδιον ἄνθρωπος οὐδὲ εἷς γέγονεν. οἱ γοῦν ἄθεοι προσαγορευθέντες
οὗτοι, Θεόδωροι καὶ Διαγόραι καὶ Ἴππωνες, οὐκ ἐτόλμησαν εἰπεῖν τὸ θεῖον ὅτι φθαρτὸν ἐστίν,
ἀλλ' οὐκ ἐπίστευσαν ὡς ἔστι τι ἄφθαρτον, τοῦ μὲν ἀφθάρτου τὴν ὑπαρξιν μὴ ἀπολείποντες τοῦ
δὲ θεοῦ τὴν πρόληψιν φυλάττοντες. ἀλλὰ Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης, ἐμπεπληκότες ὡς ἔπος
εἰπεῖν τῷ λόγῳ θεῶν τὸν οὐρανὸν τὴν γῆν τὸν ἀέρα τὴν θάλατταν, οὐδένα τῶν τοσούτων
ἄφθαρτον οὐδ' αἰδίδιον ἀπολελοίπασι πλὴν μόνου τοῦ Διός, εἰς ὃν πάντας καταναλίσκουσι τοὺς
ἄλλους· ὥστε καὶ τούτῳ τὸ φθεῖρειν προσεῖναι τοῦ φθεῖρεσθαι μὴ ἐπιεικέστερον· ἀσθενεῖα γάρ

τινι καὶ τὸ μεταβάλλον εἰς ἕτερον φθείρεται καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις εἰς ἑαυτὸ φθειρομένοις
τρεφόμενον σῶζεται. ^[5]

1075 B ταῦτα δ' οὐχ ὡς ἄλλα πολλὰ τῶν ἀτόπων συλλογιζόμεθα <περι> ἔχειν τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν
καὶ τοῖς δόγμασιν ἔπεσθαι, ἀλλ' αὐτοὶ μέγα βοῶντες ἐν τοῖς περὶ Θεῶν καὶ Προνοίας
Εἰμαρμένης τε καὶ Φύσεως γράμμασι διαρρήδην λέγουσι τοὺς ἄλλους θεοὺς ἅπαντας εἶναι
γεγονότας καὶ φθαρησομένους ὑπὸ πυρός, τηκτοὺς κατ' αὐτοὺς ὥσπερ κηρίνους ἢ
καττιτερίνους ὄντας. ^[10]

1075 C ἔστιν οὖν παρὰ τὴν ἔννοιαν ὡς τὸ ἄνθρωπον ἀθάνατον εἶναι, καὶ τὸ θεὸν θνητὸν εἶναι· μᾶλλον
δ' οὐχ ὁρῶ, τίς ἔσται θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον διαφορά, εἰ καὶ ὁ θεὸς ζῶν λογικὸν καὶ φθαρτὸν
ἐστίν. ἂν γὰρ αὖ τὸ σοφὸν τοῦτο καὶ καλὸν ἀντιθῶσι, θνητὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, οὐ θνητὸν
δὲ τὸν θεὸν ἀλλὰ φθαρτὸν, ὅρα τὸ συμβαῖνον αὐτοῖς· ἢ γὰρ ἀθάνατον εἶναι φήσουσιν ἅμα τὸν
θεὸν καὶ φθαρτὸν, ἢ μήτε θνητὸν εἶναι μήτ' ἀθάνατον· ὣν οὐκ ἔστιν οὐδὲ πλάττοντας
ἐξεπίτηδες ἕτερα παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ὑπερβάλλειν τὴν ἀτοπίαν· λέγω δὲ τοὺς ἄλλους,
ἐπεὶ τούτοις γε τῶν ἀτοπωτάτων οὐδὲν ἄρρητον οὐδ' ἀνεπιχείρητον ἐστὶ παρειμένον. ^[10]

1075 D ἔτι τοίνυν ἐπαγωνιζόμενος ὁ Κλεάνθης τῇ ἐκπυρώσει λέγει τὴν σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα
τὸν ἥλιον ... ἐξομοῖωσαι πάντα ἑαυτῷ καὶ μεταβαλεῖν εἰς ἑαυτόν. ἀλλ' ὅτι ... οἱ ἀστέρες θεοὶ
ὄντες πρὸς τὴν ἑαυτῶν φθορὰν συνεργοῦσι τῷ ἡλίῳ, συνεργοῦντές <γέ> τι πρὸς τὴν
ἐκπύρωσιν, πολὺς ἂν εἴη γέλως ἡμᾶς περὶ σωτηρίας αὐτοῖς προσεύχεσθαι καὶ σωτῆρας
ἀνθρώπων νομίζειν, οἷς κατὰ φύσιν ἔστι τὸ σπεύδειν ἐπὶ τὴν αὐτῶν φθορὰν καὶ ἀναίρεσιν. ^[10]

1075 E Καὶ μὴν αὐτοὶ γε πρὸς τὸν Ἐπίκουρον <κατ'> οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν γραμμάτων ἰοῦ ἰοῦ,
φεῦ φεῦ· βοῶντες, ὡς συγγέοντα τὴν τῶν θεῶν πρόληψιν ἀναιρουμένης τῆς προνοίας· οὐ γὰρ
ἀθάνατον καὶ μακάριον μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλόανθρωπον καὶ κηδεμονικὸν καὶ ὠφέλιμον
προλαμβάνεσθαι καὶ νοεῖσθαι τὸν θεόν· ὅπερ ἀληθές ἐστίν. εἰ δ' ἀναιροῦσι τὴν περὶ θεοῦ
πρόληψιν οἱ μὴ ἀπολείποντες πρόνοιαν, τί ποιοῦσιν οἱ προνοεῖν μὲν ἡμῶν τοὺς θεοὺς
λέγοντες μὴ ὠφελεῖν δ' ἡμᾶς μηδ' ἀγαθὸν εἶναι δοτῆρας ἀλλ' ἀδιαφόρων, ἀρετὴν μὲν μὴ
διδόντας πλοῦτον δὲ καὶ υἰείαν καὶ τέκνων γενέσεις καὶ τὰ τοιοῦτα διδόντας, ὣν οὐδὲν
ὠφέλιμον οὐδὲ λυσιτελές οὐδ' αἰρετὸν οὐδὲ συμφέρον ἐστίν; ἢ ἐκεῖνοι μὲν [οὐκ] ἀναιροῦσι τὰς
περὶ θεῶν ἐννοίας, οὗτοι δὲ καὶ περιυβρίζουσι καὶ χλευάζουσιν, Ἐπικάρπιόν τινα θεὸν
λέγοντες εἶναι καὶ Γενέθλιον καὶ Παιᾶνα καὶ Μαντεῖον, οὐκ ὄντος ἀγαθοῦ τῆς υἰείας καὶ τῆς
γενέσεως οὐδὲ τῆς πολυκαρπίας ἀλλ' ἀδιαφόρων καὶ ἀνωφελῶν τοῖς λαμβάνουσι. ^[5]

1076 A Τὸ τρίτον τοίνυν τῆς περὶ θεῶν ἐννοίας ἐστὶ μηδενὶ τοσοῦτον τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρώπων
διαφέρειν, ὅσον εὐδαιμονία καὶ ἀρετὴ διαφέρουσιν. ἀλλὰ κατὰ Χρύσιππον οὐδὲ τοῦτο
περίεστιν αὐτοῖς· ἀρετὴ τε γὰρ οὐχ ὑπερέχειν τὸν Δία τοῦ Δίωνος ὠφελεῖσθαι θ' ὁμοίως ὑπ'
ἀλλήλων τὸν Δία καὶ τὸν Δίωνα, σοφοὺς ὄντας, ὅταν ἄτερος θατέρου τυγχάνῃ κινουμένου.
τοῦτο γὰρ ἐστίν ὃ καὶ παρὰ θεῶν ἀνθρώποις ἀγαθὸν ὑπάρχει καὶ θεοῖς παρ' ἀνθρώπων, σοφῶν
κινουμένων, ἄλλο δ' οὔ. ^[10]

1076 B ἀρετὴ δὲ μὴ ἀπολειπόμενον ἄνθρωπον οὐδὲν ἀποδεῖν εὐδαιμονίας λέγουσιν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι
μακάριον τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι τὸν ἀτυχή, διὰ νόσους καὶ πηρώσεις σώματος ἐξάγοντα τοῦ ζῆν
ἑαυτόν, —εἴπερ εἴη σοφός. ἔστι δ' οὗτος οὐδαμοῦ γῆς οὐδὲ γέγονεν· ἄπλετοι δὲ μυριάδες
ἀνθρώπων κακοδαιμονοῦντες ἐπ' ἄκρον ἐν τῇ τοῦ Διὸς πολιτείᾳ καὶ ἀρχῇ τὴν ἀρίστην ἐχούσῃ
διοίκησιν. καίτοι τί μᾶλλον ἂν γένοιτο παρὰ τὴν ἔννοιαν ἢ τοῦ Διὸς ὡς ἐνὶ ἄριστα διοικοῦντος
ἡμᾶς ὡς ἐνὶ χεῖριστα πράσσειν; εἰ γοῦν, ὃ μηδὲ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, ἐθελήσειε μὴ Σωτὴρ μηδὲ
Μειλίχιος εἶναι μηδ' Ἀλεξίκακος, ἀλλὰ τάναντία τῶν καλῶν τούτων προσηγοριῶν, οὐθὲν ἔστι
προσθεῖναι τοῖς οὔσι κακὸν οὔτ' εἰς πλῆθος οὔτ' εἰς μέγεθος, ὡς οὗτοι λέγουσι, πάντων

ἀνθρώπων ἐπ' ἄκρον ἀθλίως <καὶ> μοχθηρῶς βιούντων καὶ μηδὲ τῆς κακίας ἐπίδοσιν μηδ' ὑπερβολὴν τῆς κακοδαιμονίας δεχομένης. ^[5]

1076 C Οὐ μὴν ἐνταῦθα τὸ δεινότατόν ἐστιν, ἀλλὰ Μενάνδρῳ μὲν εἰπόντι θεατρικῶς (fr. 786 Koerte) 'ἀρχὴ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν τὰ λίαν ἀγαθὰ' δυσκολαίνουσι· τοῦτο γὰρ εἶναι παρὰ τὴν ἔννοιαν· αὐτοὶ δὲ τῶν κακῶν ἀρχὴν ἀγαθὸν ὄντα τὸν θεὸν ποιοῦσιν. οὐ γὰρ ἢ γ' ὕλη τὸ κακὸν ἐξ ἑαυτῆς παρέσχηκεν· ἄποιος γάρ ἐστι καὶ πάσας ὅσας δέχεται διαφορὰς ὑπὸ τοῦ κινουῦντος αὐτὴν καὶ σχηματίζοντος ἔσχε· κινεῖ δ' αὐτὴν ὁ λόγος ἐνυπάρχων καὶ σχηματίζει, μήτε κινεῖν ἑαυτὴν μήτε σχηματίζειν πεφυκυῖαν. ^[10]

1076 D ὥστ' ἀνάγκη τὸ κακόν, εἰ μὲν δι' οὐδέν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, εἰ δὲ διὰ τὴν κινουῦσαν ἀρχὴν, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγονὸς ὑπάρχειν. καὶ γὰρ εἰ μὲν οἶονται τὸν Δία μὴ κρατεῖν τῶν ἑαυτοῦ μερῶν μηδὲ χρῆσθαι κατὰ τὸν αὐτοῦ λόγον ἐκάστω, παρὰ τὴν ἔννοιαν λέγουσι καὶ πλάττουσι ζῶον, οὗ πολλὰ τῶν μορίων ἐκφεύγει τὴν βούλησιν, ἰδίαις ἐνεργείαις χρώμενα καὶ πράξεσιν, αἷς τὸ ὅλον ὁρμὴν οὐ δίδωσιν οὐδὲ κατάρχει κινήσεως. οὕτω γὰρ κακῶς <τί> συντέτακται τῶν ψυχῇ ἐχόντων, ὥστ' ἀβουλοῦντος αὐτοῦ προΐεναι πόδας ἢ φθέγγεσθαι γλῶτταν ἢ κέρας κυρίττειν ἢ δάκνειν ὀδόντας; ὣν ἀνάγκη τὰ πλεῖστα πάσχειν τὸν θεόν, εἰ παρὰ τὴν βούλησιν αὐτοῦ μέρη ὄντες οἱ φαῦλοι ψεύδονται καὶ ῥαδιουργοῦσι καὶ τοιχωρυχοῦσι καὶ ἀποκτιννύουσιν ἀλλήλους. ^[5]

1076 E εἰ δέ, ὡς φησι Χρύσιππος, οὐδὲ τοῦλάχιστον ἔστι τῶν μερῶν ἔχειν ἄλλως ἄλλ' ἢ κατὰ τὴν τοῦ Διὸς βούλησιν, ἀλλὰ πᾶν μὲν ἔμψυχον οὕτως ἴσχεσθαι καὶ οὕτω κινεῖσθαι πέφυκεν, ὡς ἐκεῖνος ἄγει κἀκεῖνος ἐπιστρέφει καὶ ἴσχει καὶ διατίθῃσιν, 'ὅδ' αὖτ' ἐκείνου φθόγγος ἐξωλέστερος'. μυριάκις γὰρ ἦν ἐπιεικέστερον ἀσθενεῖα καὶ ἀδυναμία τοῦ Διὸς ἐκβιαζόμενα τὰ μέρη πολλὰ δρᾶν ἄτοπα παρὰ τὴν ἐκείνου φύσιν καὶ βούλησιν, ἢ μήτ' ἀκρασίαν εἶναι μήτε κακουργίαν ἧς οὐκ ἔστιν ὁ Ζεὺς αἴτιος. ^[10]

1076 F ἀλλὰ μὴν τὸν κόσμον εἶναι πόλιν καὶ πολίτας τοὺς ἀστέρας, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ φυλέτας καὶ ἄρχοντας δηλονότι καὶ βουλευτὴν τὸν ἥλιον καὶ τὸν ἑσπερον πρύτανιν ἢ ἀστυνόμον, —οὐκ οἶδ' <εἰ> μὴ τοὺς ἐλέγχοντας τὰ τοιαῦτα τῶν λεγόντων καὶ ἀποφαινομένων ἀποδείκνυσιν ἀτοπωτέρους. ^[5]

1077 A Ἀλλὰ τῶν φυσικώτερον λεγομένων ἄρ' οὐ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι σπέρμα πλεόν εἶναι καὶ μεῖζον ἢ τὸ γεννώμενον ἐξ αὐτοῦ; τὴν γοῦν φύσιν ὁρῶμεν <ἐν> πᾶσι καὶ ζῴοις καὶ φυτοῖς <καὶ ἡμέροισ> καὶ ἀγρίοις ἀρχὰς τὰ μικρὰ καὶ γλίσχρα καὶ μόλις ὁρατὰ τῆς τῶν μεγίστων γενέσεως λαμβάνουσιν. οὐ γὰρ ἐκ πυροῦ στάχυν οὐδ' ἄμπελον ἐκ γιγάρτου μόνον, ἀλλ' ἐκ πυρῆνος ἢ βαλάνου τινὸς ὄρνεον διαφυγούσης ὥσπερ ἐκ μικροῦ σπινθήρος ἐξάψασα καὶ ῥίπισσασα τὴν γένεσιν ἔρνος ἢ βάτου ἢ δρυὸς ἢ φοίνικος ἢ πεύκης περιμήκιστον ἀναδίδωσιν, ἢ καὶ φασιν. ^[10]

1077 B .. τὸ μὲν σπέρμα <παρὰ> τὴν ἐπὶ μικρὸν ὄγκον ἐκ πολλοῦ σπείρασιν ὠνομάσθαι, τὴν δὲ φύσιν ἐμφύσησιν οὔσαν καὶ διάχυσιν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀνοιγομένων καὶ λυομένων λόγων ἢ ἀριθμῶν. ἀλλὰ τοῦ γε κόσμου πάλιν τὸ πῦρ ὃ σπέρμα λέγουσιν εἶναι καὶ μετὰ τὴν ἐκπύρωσιν εἰς σπέρμα μετέβαλε τὸν κόσμον, ἐκ βραχυτέρου σώματος καὶ ὄγκου χύσιν ἔχοντα πολλὴν καὶ τοῦ κενοῦ προσεπιλαμβάνοντα χώραν ἄπλετον ἐπινεμομένην τῇ αὐξήσει, γεννωμένου δ' αὖθις ὑποχωρεῖν τὸ μέγεθος καὶ συνολισθάνειν, δυομένης καὶ συναγομένης περὶ τὴν γένεσιν εἰς ἑαυτὴν τῆς ὕλης. ^[5]

1077 C Ἀκοῦσαι τοίνυν ἔστιν αὐτῶν καὶ γράμμασιν ἐντυχεῖν πολλοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς διαφερομένων καὶ βοώντων, ὡς πάντα πράγματα συγχέουσι ταῖς ἀπαραλλαξίαις, ἐπὶ δυοῖν οὐσιῶν ἓνα ποιὸν εἶναι βιαζόμενοι. καίτοι τοῦτο μὲν οὐκ ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων οὐ διανοεῖται,

καὶ τούναντίον οἶται θαυμαστὸν εἶναι καὶ παράδοξον, εἰ μήτε φάττα φάττη μήτε μελίττη μέλιττα μήτε πυρῶ πυρὸς ἢ σύκω, τὸ τοῦ λόγου, σύκον ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γέγονεν ἀπαράλλακτον· ἐκεῖνα δ' ὄντως παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, ἃ λέγουσιν οὗτοι καὶ πλάττουσιν, ἐπὶ μιᾶς οὐσίας δὴ ἰδίως γενέσθαι ποιούς καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἓνα ποιὸν ἰδίως ἔχουσιν ἐπιόντος ἐτέρου δέχεσθαι καὶ διαφυλάττειν ὁμοίως ἀμφοτέρους. ^[5]

1077 D εἰ γὰρ δύο, καὶ τρεῖς καὶ τέτταρες ἔσονται καὶ πέντε καὶ ὅσους οὐκ ἂν τις εἴποι περὶ μίαν οὐσίαν· λέγω δ' οὐκ ἐν μέρεσι διαφόροις, ἀλλὰ πάντας ὁμοίως περὶ ὅλην τοὺς ἀπείρους. λέγει γοῦν Χρύσιππος εὐοικένας τῷ μὲν ἀνθρώπῳ τὸν Δία καὶ τὸν κόσμον τῇ δὲ ψυχῇ τὴν πρόνοιαν· ὅταν οὖν ἡ ἐκπύρωσις γένηται, μόνον ἄφθαρτον ὄντα τὸν Δία τῶν θεῶν ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὴν πρόνοιαν, εἴθ' ὁμοῦ γενομένους ἐπὶ μιᾶς τῆς τοῦ αἰθέρος οὐσίας διατελεῖν ἀμφοτέρους. ^[10]

1077 E Ἀφέντες οὖν ἤδη τοὺς θεοὺς καὶ προσευξάμενοι κοινὰς φρένας διδόναι καὶ κοινὸν νοῦν, τὰ περὶ στοιχείων πῶς ἔχει αὐτοῖς ἴδωμεν. Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι σῶμα σώματος εἶναι τόπον καὶ σῶμα χωρεῖν διὰ σώματος, κενὸν μηδετέρου περιέχοντος ἀλλὰ τοῦ πλήρους εἰς τὸ πλήρες ἐνδυομένου καὶ δεχομένου τὸ ἐπιμιγνύμενον τοῦ διάστασιν οὐκ ἔχοντος οὐδὲ χώραν ἐν αὐτῷ διὰ τὴν συνέχειαν. οἱ δ' οὐχ ἓν εἰς ἓν οὐδὲ δύο οὐδὲ τρία ἢ δέκα συνωθούμενες, ἀλλὰ πάντα μέρη τοῦ κόσμου κατακερματισθέντος ἐμβάλλοντες εἰς ἓν ὅ τι ἂν τύχῃ, καὶ <οὐδὲ> τοῦλάχιστον αἰσθητὸν ἐπιφάσκοντες ἐπιλείψιν ἐπὶ τῷ μεγίστῳ νεανιεύονται, δόγμα ποιούμενοι τὸ ἀνέλεγκτον ὡς ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἅτε δὴ μαχομένας ὑποθέσεις ταῖς ἐννοίαις λαμβάνοντες. ^[5]

1077 F αὐτίκα γοῦν <ἀκόλουθον> τῷ λόγῳ τούτῳ πολλὰ τερατώδη καὶ ἀλλόκοτα προσδέχεσθαι τοὺς τὰ σώματα τοῖς σώμασιν ὅλοις ὅλα κεραννύντας ὧν ἐστὶ καὶ τὸ 'τὰ τρία τέσσαρα εἶναι'.

1078 A τουτὶ γὰρ οἱ μὲν ἄλλοι λέγουσιν ἐν ὑπερβολῇ παράδειγμα τῶν ἀδιανοήτων· τούτοις δὲ συμβαίνει τὸν ἓνα κύαθον τοῦ οἴνου πρὸς δύο κεραννύμενον ὕδατος, εἰ μέλλει μὴ ἀπολείπειν ἀλλ' ἐξισοῦσθαι, παράγοντας ἐπὶ πᾶν καὶ διασυχρόντας ἓν' ὄντα δύο ποιεῖν τῇ πρὸς τοὺς δύο τῆς κράσεως ἐξισώσει· τὸ γὰρ μένειν ἓνα καὶ δυοῖν παρεκτείνειν καὶ ποιεῖν ἴσον <ἴσον> τῷ διπλασίῳ. εἰ δ', ὅπως ἐξίκεται τῇ κράσει πρὸς τοὺς δύο, δυοῖν λαμβάνει[ν] μέτρον ἐν τῇ διαχύσει, τοῦτο μέτρον ἅμα καὶ τριῶν ἐστὶ καὶ τεσσάρων, τριῶν μὲν, ὅτι τοῖς δύο εἷς μέμικται, τεσσάρων δέ, ὅτι δυοὶ μεμιγμένος ἴσον ἔσχηκε πλήθος οἷς μίγνυται. ^[10]

1078 B τουτό <τε> δὴ συμβαίνει τὸ καλὸν αὐτοῖς ἐμβάλλουσιν εἰς σῶμα σώματα καὶ τὸ τῆς περιοχῆς ἀδιανόητον. ἀνάγκη γὰρ εἰς ἄλληλα χωρούντων τῷ κεράννυσθαι, μὴ θάτερον μὲν περιέχειν περιέχεσθαι δὲ θάτερον, καὶ τὸ μὲν δέχεσθαι τὸ δ' ἐνυπάρχειν (οὕτω γὰρ οὐ κρᾶσις ἀφή δὲ καὶ ψαῦσις ἔσται τῶν ἐπιφανειῶν, τῆς μὲν ἐντὸς ὑποδυομένης τῆς δ' ἐκτὸς περιεχούσης, τῶν δ' ἄλλων μερῶν ἀμίκτων καὶ καθαρῶν ἐνδιαφερομένων)· ἀλλ' ἀνάγκη γινομένης ὥσπερ ἀξιοῦσι τῆς ἀνακράσεως ἐν ἀλλήλοις τὰ μιγνύμενα γίνεσθαι καὶ ταῦτόν ὁμοῦ τῷ ἐνυπάρχειν περιέχεσθαι καὶ τῷ δέχεσθαι περιέχειν θάτερον, καὶ μηδέτερον αὐτῶν αὖ πάλιν δυνατόν εἶναι συμβαίνειν, ἀμφοτέρα τῆς κράσεως δι' ἀλλήλων διέναι καὶ μηδὲν ἔτι λείπεσθαι μηδενὸς μόριον ἀλλὰ <πᾶν> παντὸς ἀναπίμπλασθαι βιαζομένης. ^[5]

1078 C ἐνταῦθα δὴ καὶ τὸ θρυλούμενον ἐν ταῖς διατριβαῖς Ἀρκεσιλάου σκέλος ἦκει ταῖς ἀτοπίαις ἐπεμβαῖνον αὐτῶν μετὰ γέλωτος. εἰ γὰρ εἰσὶν αἱ κράσεις δι' ὅλων, τί κωλύει, τοῦ σκέλους ἀποκοπέντος καὶ κατασαπέντος καὶ ῥιφέντος εἰς τὴν θάλατταν καὶ διαχυθέντος, οὐ τὸν Ἀντιγόνη μόνον στόλον διεκπλεῖν, ὡς ἔλεγεν Ἀρκεσίλαος, ἀλλὰ τὰς Ξέρξου χιλίας καὶ διακοσίας καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ὁμοῦ τριακοσίας τριήρεις ἐν τῷ σκέλει ναυμαχοῦσας; οὐ γὰρ ἐπιλείψει δῆπουθεν προῖον οὐδὲ παύσεται ἐν τῷ μείζονι τοῦλαττον· ἢ πέρας ἢ κρᾶσις ἔξει καὶ

τὸ τελευταῖον αὐτῆς ἀφὴν ὅπου λήγει ποιησάμενον εἰς ὅλον οὐ δίδεισιν ἀλλ' ἀπαγορεύσει
μιγνύμενον. ^[5]

1078 D εἰ δὲ μεμίζεται δι' ὅλων, εὖ μάλα τὸ σκέλος ἐνναυμαχῆσαι παρέξει τοῖς Ἑλλήσιν. ἀλλὰ τοῦτο
μὲν δεῖται σήψεως καὶ μεταβολῆς· εἷς δὲ τις κύαθος ἢ μία σταγὼν αὐτόθεν εἰς τὸ Αἰγαῖον
ἐμπεσοῦσα πέλαγος ἢ τὸ Κρητικὸν ἐφίξεται τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάσσης, οὐκ
ἐπιπολῆς ψαύουσα τῆς ἐπιφανείας ἀλλὰ πάντῃ διὰ βάθους εἰς πλάτος ὁμοῦ καὶ μήκος
ἀναχεομένη. ^[10]

1078 E καὶ ταῦτα προσδέχεται Χρύσιππος εὐθὺς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων οὐδὲν ἀπέχειν
φάμενος οἴνου σταλαγμὸν ἓνα κεράσαι τὴν θάλατταν· καὶ ἵνα δὴ μὴ τοῦτο θαυμάζωμεν, εἰς
ὅλον φησὶ τὸν κόσμον διατενεῖν τῇ κράσει τὸν σταλαγμὸν· ὧν οὐκ οἶδα τί ἂν ἀτοπώτερον
φανεῖν. Καὶ μὴν παρὰ τὴν ἔννοιαν μὴτ' ἄκρον ἐν τῇ φύσει τῶν σωμάτων μήτε πρῶτον μὴτ'
ἔσχατον <εἶναι> μὴθὲν, εἰς ὃ λήγει τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, ἀλλ' αἰεὶ <τι> τοῦ ληφθέντος
ἐπέκεινα φαινόμενον εἰς ἄπειρον καὶ ἄοριστον ἐμβάλλειν τὸ ὑποκείμενον. ^[10]

1078 F οὔτε γὰρ μεῖζον οὔτ' ἔλαττον ἔσται νοεῖν ἕτερον ἑτέρου μέγεθος, εἰ τὸ προῖέναι τοῖς μέρεσιν ἐπ'
ἄπειρον ἀμφοτέροις ὥς <αὐτῶς> συμβέβηκεν, ἀλλ' ἀνισότητος αἶρεται φύσις· ἀνίσων γὰρ
νοουμένων τὸ μὲν προαπολείπεται τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι τὸ δὲ παραλλάττει καὶ περίεστι· μὴ
οὔσης δ' ἀνισότητος ἔπεται μὴ ἀνωμαλίαν εἶναι μὴδὲ τραχύτητα σώματος· ἀνωμαλία μὲν γὰρ
ἐστὶ μιᾶς ἐπιφανείας ἀνισότης πρὸς ἑαυτήν, τραχύτης δ' ἀνωμαλία μετὰ σκληρότητος. ^[5]

1079 A ὧν οὐθὲν ἀπολείπουσιν οἱ σῶμα μὴθὲν εἰς ἔσχατον μέρος περαίνοντες ἀλλὰ πάντα πληθεῖ
μερῶν ἐπ' ἄπειρον ἐξάγοντες. καίτοι πῶς οὐκ ἐναργές ἐστι τὸν ἄνθρωπον ἐκ πλειόνων
συνεστηκέναι μορίων ἢ τὸν δάκτυλον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πάλιν τὸν κόσμον ἢ τὸν ἄνθρωπον;
ταῦτα γὰρ ἐπίστανται καὶ διανοοῦνται πάντες, ἂν μὴ Στωικοὶ γένωνται· γενόμενοι δὲ Στωικοὶ
τάναντία λέγουσι καὶ δοξάζουσιν, ὥς οὐκ ἔστιν ἐκ πλειόνων μορίων ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ δάκτυλος
οὐδ' ὁ κόσμος ἢ ὁ ἄνθρωπος. ἐπ' ἄπειρον γὰρ ἡ τομὴ προάγει τὰ σώματα, τῶν δ' ἀπείρων οὐθὲν
ἐστὶ πλεον οὐδ' ἔλαττον οὐδ' ὅλως ὑπερβάλλον πλῆθος, ἢ παύσεται τὰ μέρη τοῦ
ὑπολειπομένου μεριζόμενα καὶ παρέχοντα πλῆθος ἐξ αὐτῶν. ^[10]

1079 B ΕΤΑΙΡΟΣ. Τί οὖν; οὐκ ἀμύνονται ταύτας τὰς ἀπορίας; ΔΙΑΔΟΥΜ. Εὐμηχάνως κομιδῇ καὶ
ἀνδρείως. λέγει γὰρ ὁ Χρύσιππος ἐρωτωμένους ἡμᾶς, εἴ τινα ἔχομεν μέρη καὶ πόσα καὶ ἐκ
τίνων συγκεῖμενα μερῶν καὶ πόσων, διαστολῇ χρῆσθαι, τὸ μὲν ὀλοσχερὲς τιθέντας, ὥς ἐκ
κεφαλῆς καὶ θώρακος καὶ σκελῶν συγκεῖμεθα· τοῦτο γὰρ ἦν πᾶν τὸ ζητούμενον καὶ
ἀπορούμενον· ἔαν δ' ἐπὶ τὰ ἔσχατα μέρη τὸ ἐρωτᾶν προάγωσιν, οὐδέν' φησὶ τῶν τοιούτων
ἐστὶν ὑποληπτέον, ἀλλὰ ῥητέον οὔτ' ἐκ τινων συνεστάναι, καὶ ὁμοίως οὔτ' ἐξ ὀποσωνοῦν, οὔτ'
ἐξ ἀπείρων οὔτ' ἐκ πεπερασμένων. ^[10]

1079 C 'καὶ μοι δοκῶ ταῖς ἐκείνου κεχρηῆσθαι λέξεσιν αὐταῖς, ὅπως συνίδης ὃν τρόπον διεφύλαττε τὰς
κοινὰς ἐννοίας, κελεύων ἡμᾶς νοεῖν τῶν σωμάτων ἕκαστον οὔτ' ἐκ τινων οὔτ' ἐξ ὀποσωνοῦν
μερῶν, οὔτ' ἐξ ἀπείρων οὔτ' ἐκ πεπερασμένων, συγκεῖμενον. εἰ μὲν γὰρ, ὥς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ
τὸ ἀδιάφορον, οὕτως πεπερασμένου τι καὶ ἀπείρου μέσον ἐστίν, εἰπόντα τί τοῦτ' ἐστὶν ἔδει
λῦσαι τὴν ἀπορίαν· εἰ δέ, ὥς τὸ μὴ ἴσον εὐθὺς ἄνισον καὶ τὸ μὴ φθαρτὸν ἄφθαρτον, οὕτως τὸ
μὴ πεπερασμένον ἄπειρον νοοῦμεν, ὅμοιόν ἐστιν, οἶμαι, τῷ τὸ σῶμα εἶναι μὴτ' ἐκ
πεπερασμένων μὴτ' ἐξ ἀπείρων τὸ λόγον εἶναι μὴτ' ἐξ ἀληθῶν λημμάτων μὴτ' ἐκ ψευδῶν μὴτ'
ἐξ. ^[10]

1079 D .. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπιανεανιευόμενός φησι τῆς πυραμίδος ἐκ τριγώνων συνισταμένης τὰς
πλευρὰς κατὰ τὴν συναφὴν ἐγκεκλιμένας ἀνίσους μὲν εἶναι, μὴ ὑπερέχειν δ' ἢ μεῖζονές εἰσιν.
οὕτως ἐτήρει τὰς ἐννοίας. εἰ γὰρ ἔστι τι μεῖζον καὶ μὴ ὑπερέχον, ἔσται τι μικρότερον καὶ μὴ

ἐλλεῖπον· ὥστε καὶ ἄνισον μήθ' ὑπερέχον μήτ' ἐλλεῖπον, τουτέστιν ἴσον τὸ ἄνισον καὶ οὐ
μεῖζον τὸ μεῖζον οὐδὲ μικρότερον τὸ μικρότερον. ^[5]

1079 E ἔτι τοίνυν ὅρα τίνα τρόπον ἀπήντησε Δημοκρίτῳ διαποροῦντι φυσικῶς καὶ ἐπιτυχῶς, εἰ κῶνος
τέμνοιτο παρὰ τὴν βάσιν ἐπιπέδῳ, τί χρὴ διανοεῖσθαι τὰς τῶν τμημάτων ἐπιφανείας, ἴσας ἢ
ἀνίσους γινομένας. ἄνισοι μὲν γὰρ οὕσαι τὸν κῶνον ἀνώμαλον παρέξουσιν, πολλὰς
ἀποχαράξεις λαμβάνοντα βαθμοειδεῖς καὶ τραχύτητας· ἴσων δ' οὕσων ἴσα τμήματα ἔσται καὶ
φανεῖται τὸ τοῦ κυλίνδρου πεπονθῶς ὁ κῶνος, ἐξ ἴσων συγκείμενος καὶ οὐκ ἀνίσων κύκλων,
ὅπερ ἐστὶν ἀτοπώτατον. ἔνταῦθα δὴ τὸν Δημοκρίτον ἀποφαίνων ἀγνοοῦντα τὰς μὲν
ἐπιφανείας φησὶ μήτ' ἴσας εἶναι μήτ' ἀνίσους, ἄνισα δὲ τὰ σώματα τῷ μήτ' ἴσας εἶναι μήτ'
ἀνίσους τὰς ἐπιφανείας. ^[5]

1079 F τὸ μὲν δὴ νομοθετεῖν τῶν ἐπιφανειῶν μήτ' ἴσων <μήτ' ἀνίσων> οὕσων τὰ σώματα
συμβαίνειν ἄνισα εἶναι θαυμαστὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τοῦ γράφειν ὅτι ἂν ἐπὶ διδόντος ἐστί.
τοῦναντίον γὰρ ὁ λόγος μετὰ τῆς ἐναργείας νοεῖν δίδωσι, τῶν ἀνίσων σωμάτων ἀνίσους εἶναι
τὰς ἐπιφανείας καὶ μεῖζονα τὴν τοῦ μεῖζονος, εἴ γε μὴ μέλλει τὴν ὑπεροχὴν, ἥ μεῖζόν ἐστιν,
ἐστερημένην ἐπιφανείας ἔξειν. ^[5]

1080 A εἰ γὰρ οὐχ ὑπερβάλλουσι τὰς τῶν ἐλαττόνων ἐπιφανείας αἱ τῶν μεῖζόνων ἀλλὰ
προαπολείπουσιν, ἔσται σώματος πέρας ἔχοντος μέρος ἄνευ πέρατος καὶ ἀπεράτῳ. εἰ γὰρ
λέγει, ὅτι βιαζόμενος οὕτω ... ἅς γὰρ ὑφορᾶται περὶ τὸν κῶνον ἀναχαράξεις, ἢ τῶν σωμάτων
ἀνισότης δήπουθεν οὐχ ἢ τῶν ἐπιφανειῶν ἀπεργάζεται. γελοῖον οὖν τὸ τὰς ἐπιφανείας
ὑπεξαιρούμενον ἐν τοῖς σώμασιν ἐλεγχομένην ἀπολιπεῖν ἀνωμαλίαν. ^[5]

1080 B ἀλλ' ἂν μένωμεν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, τί μᾶλλον ἐστὶ παρὰ τὴν ἔννοιαν ἢ τὰ τοιαῦτα πλάττειν; εἰ
γὰρ ἐπιφάνειαν ἐπιφάνειά θήσομεν μήτ' ἴσην εἶναι μήτ' ἄνισον, καὶ ταῦτ' ἴσου καὶ ἀνίσου μέσον, ὃ
μηδέτερόν ἐστιν, οὐκ ἔχοντας εἰπεῖν οὐδὲ νοῆσαι δυναμένους. ἔτι δ' οὕσων ἐπιφανειῶν μήτ'
ἴσων μήτ' ἀνίσων, τί κωλύει καὶ κύκλους νοεῖσθαι μήτ' ἴσους μήτ' ἀνίσους; αὐταὶ γὰρ
δήπουθεν αἱ τῶν κωνικῶν τμημάτων ἐπιφάνειαι κύκλοι εἰσὶν· εἰ δὲ κύκλους, καὶ διαμέτρους
κύκλων θετέον μήτ' ἴσους μήτ' ἀνίσους· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ γωνίας καὶ τρίγωνα καὶ
παραλληλόγραμμα καὶ παραλληλεπίπεδα καὶ σώματα· καὶ γὰρ εἰ μήκη ἐστὶ μήτ' ἴσα μήτ' ἄνισα
ἀλλήλοις, καὶ βάθος ἔσται καὶ πλάτη καὶ σώματα. ^[10]

1080 C εἴτα πῶς τολμῶσιν ἐπιτιμᾶν τοῖς τὰς κενότητος εἰσάγουσι καὶ ἀμερῇ τινα καὶ μαχόμενον
<τὸ> μήτε κινεῖσθαι μήτε μένειν ὑποτιθεμένοις, αὐτοὶ τὰ τοιαῦτα ἀξιώματα ψευδῇ λέγοντες
εἶναι· εἴ τινα μὴ ἐστὶν ἴσα ἀλλήλοις, ἐκεῖνα ἄνισά ἐστιν ἀλλήλοισ'· καὶ 'οὐκ ἔστι μὲν ἴσα ταῦτ'
ἀλλήλοισ, οὐκ ἄνισα δ' ἐστὶ ταῦτ' ἀλλήλοισ'; ἐπεὶ δὲ φησιν εἶναί τι μεῖζον οὐ μὴν ὑπερέχον,
ἄξιον ἀπορῆσαι πότερον ταῦτ' ἐφαρμόσει ἀλλήλοισ. ^[10]

1080 D εἰ μὲν γὰρ ἐφαρμόσει, πῶς μεῖζόν ἐστὶ θάτερον; εἰ δ' οὐκ ἐφαρμόσει, πῶς οὐκ ἀνάγκη τὸ μὲν
ὑπερέχειν τὸ δ' ἐλλείπειν; *** τῷ μηδέτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐκ ἐφαρμόσει τῷ μεῖζον εἶναι καὶ
ἐφαρμόσει τῷ μὴ μεῖζον εἶναι θάτερον. ἀνάγκη γὰρ ἐν τοιαύταις ἀπορίαις γίνεσθαι τοὺς τὰς
κοινὰς ἐννοίας μὴ φυλάττοντας. Καὶ μὴν τὸ μηθενὸς ἄπτεσθαι μὴθὲν παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν·
οὐχ ἦττον δὲ τούτου τὸ ἄπτεσθαι μὲν ἀλλήλων τὰ σώματα μὴδενὶ δ' ἄπτεσθαι· τοῦτο δ' ἀνάγκη
προσδέχεσθαι τοῖς μὴ ἀπολείπουσιν ἐλάχιστα μέρη σώματος, ἀλλ' αἰεὶ τι τοῦ δοκοῦντος
ἄπτεσθαι πρότερον λαμβάνουσι καὶ μηδέποτε τοῦ προάγειν ἐπέκεινα παυομένοις. ^[10]

1080 E ὃ γοῦν αὐτοὶ μάλιστα προφέρουσι τοῖς τῶν ἀμερῶν προϋσταμένοις, τοῦτ' ἐστί, τὸ μήθ' ὅλοις
ὅλων ἀφὴν εἶναι μήτε μέρεσι μερῶν· τὸ μὲν γὰρ οὐχ ἀφὴν ἀλλὰ κρᾶσιν ποιεῖν, τὸ δ' οὐκ εἶναι
δυνατὸν μέρη τῶν ἀμερῶν οὐκ ἐχόντων. πῶς οὖν οὐκ αὐτοὶ τούτῳ περιπίπτουσι, μὴδὲν μέρος

ἔσχατον μηδὲ πρῶτον ἀπολείποντες; ὅτι νῆ Δία ψαύειν κατὰ πέρας τὰ σώματα <ἀλλ' οὐχ>
ὅλα ὅλων οὐδὲ κατὰ μέρος λέγουσιν. τὸ δὲ πέρας σῶμα οὐκ ἐστίν· ἄψεται τοίνυν σῶμα
σώματος ἀσωμάτῳ, καὶ οὐχ ἄψεται πάλιν, ἀσωμάτου μεταξὺ ὄντος. εἰ δ' ἄψεται, καὶ ποιήσει τι
καὶ πείσεται τῷ ἀσωμάτῳ τὸ σῶμα· ποιεῖν δέ τι καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων καὶ ἄπτεσθαι τὰ
σώματα πέφυκεν. ^[10]

1080 F εἰ δ' ἀφὴν ἴσχει τῷ ἀσωμάτῳ τὸ σῶμα, καὶ συναφὴν ἔξει καὶ κρᾶσιν καὶ συμφυΐαν· ἔστιν ἄρ' ἐν
ταῖς συναφαῖς καὶ κράσεσιν ἢ μένειν ἀναγκαῖον ἢ μὴ μένειν ἀλλ' ἐφθάρθαι τὰ πέρατα τῶν
σωμάτων· ἐκάτερον δὲ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι. φθορὰς μὲν γὰρ ἀσωμάτων καὶ γενέσεις οὐδ'
αὐτοὶ καταλείπουσι· κρᾶσις δὲ καὶ συναφὴ σωμάτων ἰδίῳις χρωμένων πέρασιν οὐκ ἂν γένοιτο·
τὸ γὰρ πέρας ὀρίζει καὶ ἴστησι τὴν τοῦ σώματος φύσιν. ^[5]

1081 A αἱ δὲ κράσεις εἰ μὴ μερῶν παρὰ μέρη παραθέσεις εἰσὶν ἀλλ' ὅλοις ὅλα τὰ κινάμενα συγχέουσιν,
ὥσπερ οὗτοι λέγουσι, φθορὰς ἀπολείπτεον περάτων ἐν ταῖς μίξεσιν, εἴτα γενέσεις ἐν ταῖς
διαστάσεσι· ταῦτα δ' οὐδεὶς ἂν ῥαδίως νοήσειεν. ἀλλὰ μὴν καθ' ὃ γ' ἄπτεται τὰ σώματα
ἀλλήλων, κατὰ τοῦτο καὶ πιέζεται καὶ θλίβεται καὶ συντριβεται ὑπ' ἀλλήλων· ἀσώματον δὲ
ταῦτα πάσχειν ἢ ποιεῖν οὐ δυνατόν, ἀλλ' οὐδὲ διανοητόν ἐστι· τοῦτο δὲ βιάζονται νοεῖν ἡμᾶς.
^[10]

1081 B εἰ γὰρ ἡ σφαῖρα τοῦ ἐπιπέδου κατὰ σημεῖον ἄπτεται, δῆλον ὅτι καὶ σύρεται κατὰ σημεῖον διὰ
τοῦ ἐπιπέδου· κἂν ἢ μίλτῳ τὴν ἐπιφάνειαν ἀληλιμμένη, μιλτίνην ἐνομόρξεται τῷ ἐπιπέδῳ
γραμμῇ· <κἂν ἢ> πεπυρωμένη, πυρώσει τὸ ἐπίπεδον· ἀσωμάτῳ δὲ χρῶζεσθαι καὶ ἀσωμάτῳ
πυροῦσθαι σῶμα παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν. ἂν δὲ δὴ κεραμεῖν ἢ κρυσταλλίνην σφαῖραν εἰς
ἐπίπεδον φερομένην λίθινον ἀφ' ὕψους νοήσωμεν, ἄλογον εἰ μὴ συντριβήσεται πληγῆς πρὸς
ἀντίτυπον γενομένης· ἀτοπώτερον δὲ τὸ συντριβῆναι κατὰ πέρας καὶ σημεῖον ἀσώματον
προσπεσοῦσαν. ὥστε πάντῃ τὰς περὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ σωμάτων αὐτοῖς ταράττεσθαι
προλήψεις, μᾶλλον δ' ἀναιρεῖσθαι, πολλὰ τῶν ἀδυνάτων παρατιθεμένους. ^[10]

1081 C Παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστι χρόνον εἶναι μέλλοντα καὶ παρωχημένον, ἐνεστῶτα δὲ μὴ εἶναι χρόνον,
ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρτι καὶ τὸ πρῶην ὑφεστάναι, τὸ δὲ νῦν ὅλως μηδὲν εἶναι. καὶ μὴν τοῦτο
συμβαίνει τοῖς Στωικοῖς ἐλάχιστον χρόνον μὴ ἀπολείπουσι μηδὲ τὸ νῦν ἡμερὲς εἶναι
βουλομένοις, ἀλλ' ὅ τι ἂν τις ὡς ἐνεστῶς οἴηται λαβὼν διανοεῖσθαι, τούτου τὸ μὲν μέλλον τὸ
δὲ παρωχημένον εἶναι φάσκουσιν· ὥστε μηθὲν κατὰ τὸ νῦν ὑπομένειν μηδὲ λείπεσθαι μόριον
χρόνου παρόντος, ἂν, ὃς λέγεται παρεῖναι, τούτου τὰ μὲν εἰς τὰ μέλλοντα τὰ δ' εἰς τὰ
παρωχημένα διανέμῃται. ^[10]

1081 D δυοῖν οὖν συμβαίνει θάτερον, ἢ τό 'ἦν χρόνος' καὶ 'ἔσται χρόνος' τιθέντας ἀναιρεῖν τό 'ἔστι
χρόνος', ἢ <σῶζοντας τό> 'ἔστι χρόνος ἐνεστηκώς', οὗ τὸ μὲν ἐνεστήκει τὸ δ' ἐνστήσεται,
[καὶ] λέγειν ὅτι τοῦ ὑπάρχοντος τὸ μὲν μέλλον ἐστὶ τὸ δὲ παρωχημένον, καὶ τοῦ νῦν τὸ μὲν
πρότερον τὸ δ' ὕστερον· ὥστε νῦν εἶναι τὸ μηδέπω νῦν καὶ τὸ μηκέτι νῦν· οὐκέτι γὰρ νῦν τὸ
παρωχημένον καὶ οὐδέπω νῦν τὸ μέλλον. <ἔπεται δ' οὕτω> διαιροῦσι λέγειν αὐτοῖς, ὅτι καὶ
το <ὑ σήμερον τὸ μὲν ἐχθὲς τὸ δ' αὔριον> καὶ τοῦ τῆτες τὸ μὲν πέρυσι τὸ δ' εἰς νέωτα, καὶ τοῦ
ἅμα τὸ μὲν πρότερον τὸ δ' ὕστερον. ^[10]

1081 E οὐθὲν γὰρ ἐπιεικέστερα τούτων κυκῶσι, ταῦτα ποιοῦντες τό 'μηδέπω' καὶ τό 'ἤδη' καὶ τό
'μηκέτι', καὶ τό 'νῦν' καὶ τό 'μὴ νῦν'. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι καὶ τό 'ἄρτι' καὶ τό 'μετὰ
μικρόν' ὡς ἕτερα τοῦ νῦν μόρια, καὶ τὸ μὲν μετὰ τὸ νῦν τὸ δὲ πρὸ τοῦ νῦν τίθενται καὶ νοοῦσι
καὶ νομίζουσι. τούτων <δ'> Ἀρχέδημος μὲν ἀρχὴν τινα καὶ συμβολὴν εἶναι λέγων τοῦ
παρωχημένου καὶ τοῦ ἐπιφερομένου τό 'νῦν' λέληθεν αὐτὸν ὡς ἔοικε τὸν πάντα χρόνον
ἀναιρῶν. εἰ γὰρ τὸ νῦν οὐ χρόνος ἐστὶν ἀλλὰ πέρας χρόνου πᾶν δὲ μόριον χρόνου τοιοῦτον

οἷον τὸ νῦν ἐστίν, οὐδὲν φαίνεται μέρος ἔχων ὁ σύμπας χρόνος ἀλλ' εἰς πέρατα διόλου καὶ συμβολὰς καὶ ὁρμὰς ἀναλυόμενος. ^[10]

1081 F Χρύσιππος δὲ βουλόμενος φιλοτεχνεῖν περὶ τὴν διαίρεσιν ἐν μὲν τῷ περὶ τοῦ Κενοῦ καὶ ἄλλοις τισὶ τὸ μὲν παρωχημένον τοῦ χρόνου καὶ τὸ μέλλον οὐχ ὑπάρχειν ἀλλ' ὑφεστηκέναι φησί, μόνον δ' ὑπάρχειν τὸ ἐνεστηκός, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ περὶ τῶν Μερῶν τίθησι τοῦ ἐνεστηκότος χρόνου τὸ μὲν μέλλον εἶναι τὸ δὲ παρεληλυθός. ^[5]

1082 A ὥστε συμβαίνει τὸ ὑπάρχον αὐτῷ τοῦ χρόνου διαιρεῖν εἰς τὰ μὴ ὑπάρχοντα τοῦ ὑπάρχοντος, μᾶλλον δ' ὅλως τοῦ χρόνου μηδὲν ἀπολείπειν ὑπάρχον, εἰ τὸ ἐνεστηκός οὐδὲν ἔχει μέρος, ὃ μὴ μέλλον ἐστὶν ἢ παρωχημένον. Ἡ μὲν οὖν τοῦ χρόνου νόησις αὐτοῖς οἷον ὕδατος περιδραξίς, ὅσω μᾶλλον πιέζεται, διαρρέοντος καὶ διολισθάνοντος τὰ δὲ τῶν πράξεων καὶ κινήσεων τὴν πᾶσαν ἔχει σύγχυσιν τῆς ἐναργείας. ἀνάγκη γάρ, εἰ τοῦ νῦν τὸ μὲν εἰς τὸ παρωχημένον τὸ δ' εἰς τὸ μέλλον διαιρεῖται, καὶ τοῦ κινουμένου κατὰ τὸ νῦν τὸ μὲν κενινήσθαι τὸ δὲ κινήσεσθαι, πέρας δὲ κινήσεως ἀνηρῆσθαι καὶ ἀρχήν, μηδενὸς <δ> ἔργου πρῶτον γεγονέναι μὴδ' ἔσχατον ἔσεσθαι μὴδὲν, τῷ χρόνῳ τῶν πράξεων συνδιανεμομένων ὥς γὰρ τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου τὸ μὲν παρωχῆσθαι τὸ δὲ μέλλειν λέγουσιν, οὕτως τοῦ πραττομένου τὸ μὲν πεπράχθαι τὸ δὲ πραχθήσεσθαι. ^[5]

1082 B πότε τοίνυν ἔσχεν ἀρχὴν πότε δ' ἔξει τελευτὴν τὸ ἀριστᾶν τὸ γράφειν τὸ βαδίζειν, εἰ πᾶς μὲν ὁ ἀριστῶν ἡρίστησε καὶ ἀριστήσῃ πᾶς δ' ὁ βαδίζων ἐβάδισε καὶ βαδιεῖται; τὸ δὲ δεινῶν, φασί, δεινότατον· εἰ τῷ ζῶντι τὸ ἐζηκέναι καὶ ζήσεσθαι συμβέβηκεν, οὐτ' ἀρχὴν ἔσχε τὸ ζῆν οὐθ' ἔξει πέρας, ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν ὥς ἔοικε γέγονε μὴ ἀρξάμενος τοῦ ζῆν καὶ τεθνήξεται μὴ παυσόμενος. ^[10]

1082 C εἰ γὰρ οὐθέν ἐστιν ἔσχατον μέρος ἀλλ' αἰεὶ τι τῷ ζῶντι τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον περίεστιν, οὐδέποτε γίνεται ψεῦδος τό 'ζήσεσθαι Σωκράτη· <ἀλλ> ὁσάκις ἀληθὲς <ἔσται> τό 'ζῆ Σωκράτης', ἐπὶ τοσοῦτον ψεῦδος τό 'τέθνηκε Σωκράτης· ὥστ', εἰ τό 'ζήσεται Σωκράτης' ἀληθὲς ἐστὶν ἐν ἀπείροις χρόνου μέρεσιν, ἐν οὐδενὶ χρόνου μέρος τό 'τέθνηκε Σωκράτης' ἀληθὲς ἔσται. καίτοι τί πέρας ἂν ἔργου γένοιτο, ποῦ δὲ λήξειε τὸ πραττόμενον, ἂν, ὁσάκις ἀληθὲς ἐστὶ τό 'πράττεται', τοσαυτάκις ἀληθὲς ἢ καὶ τό 'πραχθήσεται'; ψεύσεται γὰρ ὁ λέγων περὶ τοῦ γράφοντος καὶ διαλεγόμενου Πλάτωνος ὅτι 'παύσεται ποτε Πλάτων <γράφων καὶ> διαλεγόμενος', εἰ μὴδέποτε ψεῦδος ἐστὶ τό 'διαλεχθήσεται' περὶ τοῦ διαλεγόμενου καὶ τό 'γράψει' περὶ τοῦ γράφοντος. ^[10]

1082 D ἔτι τοίνυν <εἰ> τοῦ γινομένου μέρος οὐδὲν ἐστὶν ὅπερ οὐκ ἦτοι γεγονός ἐστὶν ἢ γενησόμενον καὶ παρεληλυθός ἢ μέλλον, γεγονότος δὲ καὶ γενησομένου καὶ παρωχημένου καὶ μέλλοντος αἴσθησις οὐκ ἔστιν, οὐδενὸς ἀπλῶς αἴσθησίς ἐστιν. οὔτε γὰρ ὁρῶμεν τὸ παρωχημένον ἢ τὸ μέλλον οὔτ' ἀκούομεν οὔτ' ἄλλην τινὰ λαμβάνομεν αἴσθησιν τῶν γεγονότων ἢ γενησομένων· οὐδὲν <οὔν> οὐδ' ἂν παρῇ τι, αἰσθητόν ἐστιν, εἰ τοῦ παρόντος αἰεὶ τὸ μὲν μέλλει τὸ δὲ παρῶχηκε καὶ τὸ μὲν γεγονός ἐστὶ τὸ δὲ γενησόμενον. Καὶ μὴν αὐτοὶ γε σχέτλια ποιεῖν τὸν Ἐπίκουρον λέγουσι καὶ βιάζεσθαι τὰς ἐννοίας, ἰσοταχῶς τὰ σώματα κινούμενα καὶ μηδὲν ἀπολείποντα μηδενὸς ταχύτερον. ^[10]

1082 E πολλῶ δὲ τούτου σχετλιώτερόν ἐστι καὶ μᾶλλον ἀπήρηται τῶν ἐννοιῶν τὸ μηδὲν ὑπὸ μηδενὸς περικαταλαμβάνεσθαι, μὴδ' εἰ χελώνην, τὸ τοῦ λόγου, φασί, 'μετόπισθε διώκωι Ἀδρήστου ταχὺς ἵππος'. ἀνάγκη δὲ τοῦτο συμβαίνειν, τῶν μὲν κινουμένων κατὰ τὸ πρότερον <καὶ τὸ ὕστερον>, τῶν δὲ διαστημάτων, ἃ διεξίσουσιν, εἰς ἄπειρον ὄντων μεριστῶν, ὥσπερ ἀξιοῦσιν οὗτοι. εἰ γὰρ <φθαίη> πλέθρῳ μόνον ἢ χελώνη τὸν ἵππον, οἱ τοῦτο μὲν εἰς ἄπειρον τέμνοντες ἐκάτερα δὲ κινούμενα κατὰ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, οὐδέποτε τῷ βραδυτάτῳ

προσάξουσι τὸ τάχιστον, αἰεὶ τι διάστημα τοῦ βραδυτέρου προλαμβάνοντος εἰς ἄπειρα διαστήματα μεριζόμενον. ^[10]

1082 F τὸ δ' ἔκ τινος φιάλης ἢ κύλικος ὕδατος ἐκχεομένου μηδέποτε πᾶν ἐκχυθήσεσθαι πῶς οὐ παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, ἢ πῶς οὐχ ἐπόμενον οἷς οὗτοι λέγουσι; τὴν γὰρ κατὰ τὸ πρότερον <διὰ> τῶν εἰς ἄπειρον μεριστῶν κινήσιν οὐκ ἂν τις νοήσῃε τὸ πᾶν διανύουσιν, ἀλλ' αἰεὶ τι μεριστὸν ὑπολείπουσα ποιήσῃ πᾶσαν μὲν ἔκχυσιν πᾶσαν δ' ὀλίσθῃσιν καὶ ῥύσιν ὕγρου καὶ φορὰν στερεοῦ καὶ βάρους μεθειμένου πτῶσιν ἀσυντέλεστον. ^[5]

1083 A Παρίημι δὲ πολλὰς ἀτοπίας αὐτῶν τῶν παρὰ τὴν ἔννοιαν ἐφαπτόμενος. ὁ τοίνυν περὶ αὐξήσεως λόγος ἐστὶ μὲν ἀρχαῖος ἡρώτηται γάρ, ὥς φησι Χρύσιππος, ὑπ' Ἐπιχάρμου τῶν δ' ἐν Ἀκαδημαίᾳ οἰομένων μὴ πάνυ ῥάδιον μὴδ' αὐτόθεν ἔτοιμον εἶναι τὴν ἀπορίαν, πολλὰ κατητιᾶσθαι ... κατεβόησαν ὥς τὰς προλήψεις ἀναιρούντων καὶ παρὰ τὰς ἐννοίας *** φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἴσθησιν προσδιαστρέφουσιν. ^[10]

1083 B ὁ μὲν γὰρ λόγος ἀπλοῦς ἐστὶ καὶ τὰ λήμματα συγχωροῦσιν οὗτοι· τὰς ἐν μέρει πάσας οὐσίας ῥεῖν καὶ φέρεσθαι, τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν μεθειίσας τὰ δὲ ποθεν ἐπιόντα προσδεχομένας· οἷς δὲ πρόσσει καὶ ἄπεισιν ἀριθμοῖς ἢ πλήθεσι, ταῦτα μὴ διαμένειν ἀλλ' ἕτερα γίνεσθαι, ταῖς εἰρημέναις προσόδοις <καὶ ἀφόδοις> ἐξαλλαγὴν τῆς οὐσίας λαμβανούσης· αὐξήσεις δὲ καὶ φθίσεις οὐ κατὰ δίκην ὑπὸ συνηθείας ἐκνενικῆσθαι τὰς μεταβολὰς ταύτας λέγεσθαι, γενέσεις [δὲ] καὶ φθορὰς μᾶλλον αὐτὰς ὀνομάζεσθαι προσῆκον, ὅτι τοῦ καθεστῶτος εἰς ἕτερον ἐκβιβάζουσιν· τὸ δ' αὖξεσθαι καὶ τὸ μειοῦσθαι πάθη σώματός ἐστιν ὑποκειμένου καὶ διαμένοντος. ^[10]

1083 C οὕτω δὲ πῶς τούτων λεγομένων καὶ τιθεμένων, τί ἀξιοῦσιν οἱ πρόδικοι τῆς ἐναργείας οὗτοι καὶ κανόνες τῶν ἐννοιῶν; ἕκαστον ἡμῶν δίδυμον εἶναι καὶ διφυῆ καὶ διττόν—οὐχ ὥσπερ οἱ ποιηταὶ τοὺς Μολιονίδας οἶονται, τοῖς μὲν ἠνωμένους μέρεσι τοῖς δ' ἀποκρινομένους, ἀλλὰ δύο σώματα ταῦτὸν ἔχοντα χρῶμα, ταῦτὸν δὲ σχῆμα, ταῦτὸν δὲ βάρος καὶ τόπον ... ὑπὸ μηδενὸς ἀνθρώπων ὀρώμενα πρότερον· ἀλλ' οὗτοι μόνοι εἶδον τὴν σύνθεσιν ταύτην καὶ διπλόην καὶ ἀμφιβολίαν, ὥς δύο ἡμῶν ἕκαστός ἐστιν ὑποκείμενα, τὸ μὲν οὐσία τὸ δὲ <ποιότης>· καὶ τὸ μὲν αἰεὶ ῥεῖ καὶ φέρεται, μήτ' αὐξόμενον μήτε μειούμενον, μήτ' ὅλως οἶόν ἐστι διαμένον, τὸ δὲ διαμένει καὶ αὐξάνεται καὶ μειοῦται, καὶ πάντα πάσχει τάναντία θατέρῳ, συμπεφυκὸς καὶ συνηρμοσμένον καὶ συγκεχυμένον καὶ τῆς διαφορᾶς τῇ αἰσθήσει μηδαμοῦ παρέχον ἄψασθαι. ^[5]

1083 D καίτοι λέγεται μὲν ὁ Λυγκεὺς ἐκεῖνος διὰ πέτρας καὶ διὰ δρυὸς ὄρᾶν· ἑώρα δὲ τις ἀπὸ σκοπῆς ἐν Σικελίᾳ καθεζόμενος τὰς Καρχηδονίων ἐκ τοῦ λιμένος ναῦς ἐκπλεύσας, ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπεχούσας δρόμον· οἱ δὲ περὶ Καλλικράτη καὶ Μυρμηκίδην λέγονται δημιουργεῖν ἄρματα μυίας πτεροῖς καλυπτόμενα καὶ διατορεύειν ἐν σησάμῳ γράμμασιν ἔπη τῶν Ὀμήρου· ταύτην δὲ τὴν ἐν ἡμῖν ἐτερότητα καὶ <δια> φορὰν οὐδεὶς διεῖλεν οὐδὲ διέστησεν, οὐδ' ἡμεῖς ἠσθόμεθα διττοὶ γεγονότες καὶ τῷ μὲν αἰεὶ ῥέοντες μέρει τῷ δ' ἀπὸ γενέσεως ἄχρι τελευτῆς οἱ αὐτοὶ διαμένοντες. ^[5]

1083 E ἀπλούστερον δὲ ποιοῦμαι τὸν λόγον· ἐπεὶ τέσσαρά γε ποιοῦσιν ὑποκείμενα περὶ ἕκαστον, μᾶλλον δὲ τέσσαρ' ἕκαστον ἡμῶν· ἀρκεῖ δὲ καὶ τὰ δύο πρὸς τὴν ἀτοπίαν, εἴ γε τοῦ μὲν Πενθέως ἀκούοντες ἐν τῇ τραγωδίᾳ λέγοντος ὥς 'δύο μὲν ἡλίους ὄρᾳ, διττὰς δὲ Θήβας' (Eur. ^[10]

1083 F Bacch. 918), οὐχ ὄρᾶν αὐτὸν ἀλλὰ παρορᾶν λέγομεν, ἐκτρεπόμενον καὶ παρακινεῶντα τοῖς λογισμοῖς· τούτους δ' οὐ μίαν πόλιν, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους καὶ ζῶα καὶ δένδρα πάντα καὶ σκεύη καὶ ὄργανα καὶ ἱμάτια διττὰ καὶ διφυῆ τιθεμένους οὐ χαίρειν ἐῷμεν, ὥς παρανοεῖν ἡμᾶς μᾶλλον ἢ νοεῖν ἀναγκάζοντας; Ἐνταῦθα μὲν οὖν ἴσως αὐτοῖς συγγνωστὰ πλάττουσιν ἐτέρας

φύσεις ὑποκειμένων· ἄλλη γὰρ οὐδεμία φαίνεται μηχανὴ φιλοτιμουμένοις σῶσαι καὶ διαφυλάξαι τὰς αὐξήσεις· ἐν δὲ τῇ ψυχῇ τί παθόντες ἢ τίνας πάλιν ἄλλας ὑποθέσεις κοσμοῦντες ἐνδημιουργοῦσι σωμάτων διαφορὰς καὶ ἰδέας ὀλίγου δέω εἰπεῖν ἀπείρους τὸ πλήθος, οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν· ἀλλ' ὅτι τὰς κοινὰς καὶ συνήθεις ἐξοικίζοντες ἐννοίας, μᾶλλον δ' ὅλως ἀναιροῦντες καὶ διαφθείροντες ἐτέρας ἐπεισάγουσιν ἀλλοκότους καὶ ξένας. ^[5]

1084 A ἄτοπον γὰρ εὖ μάλα τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας, πρὸς δὲ ταύταις τὰς τέχνας καὶ τὰς μνήμας πάσας, ἔτι δὲ φαντασίας καὶ πάθη καὶ ὁρμὰς καὶ συγκαταθέσεις σώματα ποιουμένους ἐν μηδενὶ φάναι κεῖσθαι μηδ' ὑπάρχειν τόπον τούτοις, ἓνα <δὲ> τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ πόρον στιγμαῖον ἀπολιπεῖν, ὅπου τὸ ἡγεμονικὸν συστέλλουσι τῆς ψυχῆς, ὑπὸ τοσούτων σωμάτων κατεχόμενον, ὅσων τοὺς πάνυ δοκοῦντας ἀφορίζειν καὶ ἀποκρίνειν ἕτερον ἐτέρου πολὺ πλήθος διαπέφευγε. ^[5]

1084 B τὸ δὲ μὴ μόνον σώματα ταῦτα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ζῶα λογικὰ καὶ ζῶων τοσούτων σμῆνος οὐ φίλιον οὐδ' ἡμερον, ἀλλ' ὅχλον ἀντιστάτην κακίαις καὶ πολέμιον νοῦν ἔχοντας, ἀποφαίνειν ἕκαστον ἡμῶν παράδεισον ἢ μάνδραν ἢ δούριον ἵππον—ἢ τί ἂν τις ἂ πλάττουσιν οὗτοι διανοηθεῖη καὶ προσαγορεύσειεν;—ὑπερβολὴ τίς ἐστὶν ὀλιγωρίας καὶ παρανομίας εἰς τὴν ἐνάργειαν καὶ τὴν συνήθειαν. οἱ δ' οὐ μόνον τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας ζῶα εἶναι λέγουσιν οὐδὲ τὰ πάθη μόνον, ὀργὰς καὶ φθόνους καὶ λύπας καὶ ἐπιχαιρεκακίας, οὐδὲ καταλήψεις καὶ φαντασίας καὶ ἀγνοίας, οὐδὲ τὰς τέχνας ζῶα, τὴν σκυτοτομικὴν τὴν χαλκοτυπικὴν, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἔτι καὶ τὰς ἐνεργείας σώματα καὶ ζῶα ποιοῦσι, τὸν περίπατον ζῶον, τὴν ὄρχησιν τὴν ὑπόδεσιν τὴν προσαγόρευσιν τὴν λαιδορίαν· ἔπεται δὲ τούτοις καὶ γέλωτα ζῶον εἶναι καὶ κλαυθμόν· εἰ δὲ ταῦτα, καὶ βῆχα καὶ παταμόν καὶ στεναγμόν πτύσιν τε πάντως καὶ ἀπόμυξιν καὶ τὰ λοιπὰ· ἐνδηλα γάρ ἐστι. ^[10]

1084 C καὶ μὴ δυσχεραίνετωσαν ἐπὶ ταῦτ' ἀγόμενοι τῷ κατὰ μικρὸν λόγῳ, Χρυσίππου μνημονεύοντες ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν Ζητημάτων οὕτω προσάγοντος· 'οὐχ ἢ μὲν νύξ σῶμ' ἐστίν, ἢ δ' ἐσπέρα καὶ ὁ ὄρθρος καὶ τὸ μέσον τῆς νυκτὸς σῶματ' οὐκ ἐστίν· οὐδ' ἢ μὲν ἡμέρα σῶμ' ἐστὶν οὐχὶ δὲ καὶ ἡ νομηνία σῶμα καὶ ἡ δεκάτη καὶ πεντεκαίδεκάτη καὶ ἡ τριακάς καὶ ὁ μὴν σῶμ' ἐστὶ καὶ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ ἐνιαυτός. ^[5]

1084 D ' Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρὰ τὰς κοινὰς βιάζονται προλήψεις· ἐκεῖνα δ' ἤδη καὶ παρὰ τὰς ἰδίας, τὸ θερμότατον περιψύξει καὶ πυκνώσει τὸ λεπτομερέστατον γεννῶντες. ἢ γὰρ ψυχὴ θερμότατόν ἐστι δήπου καὶ λεπτομερέστατον· ποιοῦσι δ' αὐτὴν τῇ περιψύξει καὶ πυκνώσει τοῦ σπέρματος οἷον στομῶσει τὸ πνεῦμα μεταβάλλοντος, ἐκ φυτικοῦ ψυχικὸν γενόμενον. ^[10]

1084 E γεγονέναι δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἔμψυχον λέγουσι, τοῦ ὕγρου μεταβάλλοντος εἰς πῦρ νοερόν. ὥρα καὶ τὸν ἥλιον διανοεῖσθαι περιψύξει γεννώμενον. ὁ μὲν οὖν Ξενοφάνης διηγουμένου τινὸς ἐγγέλεις ἐωρακέναι ἐν ὕδατι θερμῷ ζώσας 'οὐκοῦν' εἶπεν 'ἐν ψυχρῷ αὐτὰς ἐψήσομεν' (Vorsokr. 21 A 17). τούτοις δ' ἔποιτ' ἂν, εἰ περιψύξει τὰ θερμότατα γεννῶσι καὶ πυκνώσει τὰ κουφότατα, θερμότητι πάλιν αὖ τὰ ψυχρὰ καὶ διαχύσει τὰ πυκνὰ καὶ διακρίσει τὰ βαρέα γεννᾶν, ἀλογίας τινὸς φυλάττουσιν ἀναλογίαν καὶ ... 'Εννοίας δ' οὐσίαν αὐτῆς καὶ γένεσιν οὐ παρὰ τὰς ἐννοίας ὑποτίθενται; φαντασία γάρ τις ἢ ἐννοία ἐστὶ, φαντασία δὲ τύπωσις ἐν ψυχῇ· ψυχῆς δὲ φύσις ἀναθυμιάσις, ἣν τυπωθῆναι μὲν ἐργῶδες διὰ μανότητα, δεξαμένην δὲ τηρῆσαι τύπωσιν ἀδύνατον. ^[5]

1084 F ἢ τε γὰρ τροφή καὶ ἡ γένεσις αὐτῆς ἐξ ὕγρων οὔσα συνεχὴ τὴν ἐπιφορὰν ἔχει καὶ τὴν ἀνάλωσιν, ἢ τε πρὸς τὸν ἀέρα <διὰ> τῆς ἀναπνοῆς ἐπιμιξία καινὴν αἰεὶ ποιεῖ τὴν ἀναθυμιάσιν, ἐξισταμένην καὶ τρεπομένην ὑπὸ τοῦ θύραθεν ἐμβάλλοντος ὀχετοῦ καὶ πάλιν ἐξιόντος. ^[5]

- 1085 A ῥεῦμα γὰρ ἄν τις ὕδατος φερομένου μᾶλλον διανοηθεῖη σχήματα καὶ τύπους καὶ εἶδη διαφυλάττον ἢ πνεῦμα φερόμενον ἐντὸς ἀτμοῖς καὶ ὑγρότησιν, ἐτέρῳ δ' ἔξωθεν ἐνδελεχῶς οἶον ἀργῶ καὶ ἀλλοτρίῳ πνεύματι κιρνάμενον. ἀλλ' οὕτω παρακούουσιν ἑαυτῶν, ὥστε τὰς ἐννοίας <ἐν> ἀποκειμένας τινὰς ὀριζόμενοι νοήσεις, μνήμας δὲ μονίμους καὶ σχετικὰς τυπώσεις, τὰς δ' ἐπιστήμας καὶ παντάπασιν πηγνύντες ὡς τὸ ἀμετάπτωτον καὶ βέβαιον ἐχούσας, εἶτα τούτοις ὑποτίθεσθαι βάσιν καὶ ἔδραν οὐσίας ὀλισθηρὰς καὶ σκεδαστῆς καὶ φερομένης ἀεὶ καὶ ῥεούσης. ^[5]
- 1085 B Στοιχείου γε μὴν ἔννοια καὶ ἀρχῆς κοινὴ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώποις ἐμπέφυκεν, ὡς ἀπλοῦν καὶ ἄκρατον εἶναι καὶ ἀσύνθετον· οὐ γὰρ στοιχεῖον οὐδ' ἀρχὴ τὸ μεμιγμένον ἀλλ' ἐξ ὧν μέμικται. καὶ μὴν οὗτοι τὸν θεὸν ἀρχὴν ὄντα σῶμα νοερὸν καὶ νοῦν ἐν ὕλῃ ποιοῦντες οὐ καθαρὸν οὐδ' ἀπλοῦν οὐδ' ἀσύνθετον ἀλλ' ἐξ ἐτέρου καὶ δι' ἕτερον ἀποφαίνουσιν· ἢ δ' ὕλη καθ' αὐτὴν ἄλογος οὐσα καὶ ἄποιοις τὸ ἀπλοῦν ἔχει καὶ τὸ ἀρχοειδές. ^[10]
- 1085 C ὁ θεὸς δὴ, εἴπερ οὐκ ἔστιν ἀσώματος οὐδ' ἄυλος, ὡς ἀρχῆς μετέσχηκε τῆς ὕλης, εἰ μὲν γὰρ ἐν καὶ ταῦτόν ἢ ὕλη καὶ ὁ λόγος, οὐκ εὖ τὴν ὕλην ἄλογον ἀποδεδώκασιν· εἰ δ' ἕτερα, καὶ ἀμφοτέρων ταμίας ἄν τις ὁ θεὸς εἴη καὶ οὐχ ἀπλοῦν ἀλλὰ σύνθετον πρᾶγμα τῷ νοερῷ τὸ σωματικὸν ἐκ τῆς ὕλης προσειληφώς. Τὰ γε μὴν τέσσαρα σώματα, γῆν καὶ ὕδωρ ἀέρα τε καὶ πῦρ, πρῶτα στοιχεῖα προσαγορεύοντες οὐκ οἶδ' ὅπως τὰ μὲν ἀπλᾶ καὶ καθαρὰ τὰ δὲ σύνθετα καὶ μεμιγμένα ποιοῦσι. γῆν μὲν γὰρ τιθέασι καὶ ὕδωρ οὕθ' αὐτὰ συνέχειν οὕθ' ἕτερα, πνευματικῆς δὲ μετοχῇ καὶ πυρώδους δυνάμεως τὴν ἐνότητα διαφυλάττειν· ἀέρα δὲ καὶ πῦρ αὐτῶν τ' εἶναι δι' εὐτονίαν συνεκτικά, καὶ τοῖς δυσὶν ἐκείνοις ἐγκεκραμένα τόνον παρέχειν καὶ τὸ μόνιμον καὶ οὐσιῶδες. ^[5]
- 1085 D πῶς οὖν ἔτι γῆ στοιχεῖον ἢ ὕδωρ, εἰ μήθ' ἀπλοῦν μήτε πρῶτον μήθ' αὐτῷ διαρκές, ἀλλ' ἐνδεές ἔξωθεν εἰς ἀεὶ τοῦ συνέχοντος ἐν τῷ εἶναι καὶ σφύζοντος; οὐδὲ γὰρ οὐσίας αὐτῶν ἐπίνοιαν ἀπολελοίπασιν, ἀλλὰ πολλὴν ἔχει ταραχὴν καὶ ἀσάφειαν οὕτως ὁ λόγος λεγόμενος, τῆς γῆς ... τινὸς καθ' ἑαυτήν. εἶτα πῶς οὐσα γῆ καθ' ἑαυτὴν ἀέρος δεῖται συνιστάντος αὐτὴν καὶ συνέχοντος; 'ἀλλ' οὐκ ἔστι γῆ καθ' ἑαυτὴν οὐδ' ὕδωρ, ἀλλὰ τὴν ὕλην ὁ ἀὴρ ὧδε μὲν συναγαγὼν καὶ πυκνώσας γῆν ἐποίησεν, ὧδε δὲ πάλιν διαλυθεῖσαν καὶ μαλαχθεῖσαν ὕδωρ. ^[5]
- 1085 E 'οὐδέτερον οὖν τούτων στοιχεῖον, οἷς ἕτερον ἀμφοτέροις οὐσίαν καὶ γένεσιν παρέσχηκεν. Ἐτι τὴν μὲν οὐσίαν καὶ τὴν ὕλην ὑφεστάναι ταῖς ποιότησι λέγουσιν, ὡς σχεδὸν οὕτως τὸν ὅρον ἀποδιδόναι· τὰς δὲ ποιότητας αὖ πάλιν οὐσίας καὶ σώματα ποιοῦσι. ταῦτα δὲ πολλὴν ἔχει ταραχὴν. εἰ μὲν γὰρ ἰδίαν οὐσίαν αἱ ποιότητες ἔχουσι καθ' ἣν σώματα λέγονται καὶ εἰσιν, οὐχ ἐτέρας οὐσίας δέονται· τὴν γὰρ αὐτῶν ἔχουσιν. ^[10]
- 1085 F εἰ δὲ τοῦτο μόνον αὐταῖς ὑφέστηκε τὸ κοινόν, ὅπερ οὐσίαν οὗτοι καὶ ὕλην καλοῦσι, δῆλον ὅτι σώματος μετέχουσι, σώματα δ' οὐκ εἰσι· τὸ γὰρ ὑφεστῶς καὶ δεχόμενον διαφέρειν ἀνάγκη τῶν ἃ δέχεται καὶ οἷς ὑφέστηκεν. οἱ δὲ τὸ ἥμισυ βλέπουσι· τὴν γὰρ ὕλην ἄποιον ὀνομάζουσι, τὰς δὲ ποιότητας οὐκέτι βούλονται καλεῖν ἀύλους. ^[5]
- 1086 A καίτοι πῶς οἶόν τε σῶμα ποιότητος ἄνευ νοῆσαι, ποιότητα σώματος ἄνευ μὴ νοοῦντας; ὁ γὰρ συμπλέκων σῶμα πάσῃ ποιότητι λόγος οὐδενὸς ἑᾶ μὴ σὺν τινὶ ποιότητι σώματος ἄψασθαι τὴν διάνοιαν. ἢ τοίνυν πρὸς τὸ ἀσώματον τῆς ποιότητος μαχόμενος μάχεσθαι καὶ πρὸς τὸ ἄποιον τῆς ὕλης ἔοικεν, ἢ θατέρου θάτερον ἀποκρίνων καὶ ἀμφοτέρα χωρίζειν ἀλλήλων. ὃν δὲ τινες αὐτῶν προβάλλονται λόγον, ὡς ἄποιον τὴν οὐσίαν ὀνομάζοντες οὐχ ὅτι πάσης ἐστέρηται ποιότητος ἀλλ' ὅτι πάσας ἔχει τὰς ποιότητας, μάλιστα παρὰ τὴν ἐννοίαν ἐστίν· οὐδεὶς γὰρ ἄποιον νοεῖ τὸ μηδεμιᾶς ποιότητος ἄμοιρον οὐδ' ἀπαθὲς τὸ πάντα πάσχειν ἀεὶ πεφυκὸς οὐδ' ἀκίνητον τὸ πάντῃ κινήτόν. ^[10]

1086 B ἐκεῖνο δ' οὐ λέλυται, κἂν ἀεὶ μετὰ ποιότητος ἢ ὕλη νοῆται, τὸ ἕτερον αὐτὴν νοεῖσθαι καὶ
διαφέρουσιν τῆς ποιότητος. ^[5]